

Facultade de Ciencias da Educación e do Deporte

Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte

Materias

Curso 4

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
P02G050V01701	Lecer e turismo deportivo	1c	6
P02G050V01702	Xestión e organización dos sistemas deportivos II	1c	6
P02G050V01801	Actividades físicas e de aventura no medio natural	2c	6
P02G050V01906	Especialización en deportes colectivos	1c	6
P02G050V01907	Especialización en deportes individuais	1c	6
P02G050V01910	Programas de exercicio físico e benestar	1c	6
P02G050V01911	Psicoloxía do adestramento deportivo	1c	6
P02G050V01913	Emprendemento e innovación nas ciencias do deporte	1c	6
P02G050V01914	Adestramento de readaptación para a actividade física e o deporte	1c	6
P02G050V01915	Novas tendencias de exercicio físico en adultos maiores con patoloxías	1c	6
P02G050V01916	Especialización en deportes individuais II	2c	6
P02G050V01981	Prácticas externas: Practicum	2c	18
P02G050V01991	Traballo de Fin de Grao	2c	6

DATOS IDENTIFICATIVOS**Lecer e turismo deportivo**

Materia	Lecer e turismo deportivo			
Código	P02G050V01701			
Titulación	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	4	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinator/a	Martínez Lemos, Rodolfo Ivan			
Profesorado	Martínez Lemos, Rodolfo Ivan Rial Fernández, Ramón Benigno Serrano Gómez, Virginia			
Correo-e	ivanmartinez@uvigo.es			
Web	http://https://login.campusremotouvigo.gal/cas/login?service=https%3A%2F%2Fcampusremotouvigo.gal%2Flogin%2F%3Fforce_sso%3Dtrue%26_%3D1244183002			
Descrición xeral	España está entre os principais destinos turísticos mundiais. Ademais, o sector turístico é un dos recursos económicos máis importantes do país. Aspectos como o desenvolvemento económico e tecnolóxico dos últimos cincuenta anos, a mellora na calidade de vida e esperanza en países desenvolvidos ou o aumento do tempo libre, xerou unha cultura de lecer onde o turismo, xunto coa actividade física e o deporte, xogan un papel fundamental. Dentro do turismo, atopamos hoxe en día unha tendencia xeral á búsqueda de vacacións activas ou un entretemento programado para encher o tempo de lecer. Neste senso, o ámbito da actividade física e o deporte, convertéronse nun marco ideal para cubrir esta demanda. Con esta materia, se pretende dar a coñecer ó alumnado outra posible área profesional dando a coñecer as bases que definen a estrutura e funcionamento do turismo en xeral, e as aportacións que dende a actividade físico-deportiva podemos ofrecer ó mesmo en particular.			

Competencias

Código	
CG2	Coñecemento e comprensión da literatura científica do ámbito da actividade física e o deporte.
CG4	Coñecemento e comprensión dos factores comportamentais e sociais que condicionan a práctica da actividade física e o deporte.
CG6	Coñecemento e comprensión dos efectos da práctica do exercicio físico sobre os aspectos psicolóxicos e sociais do ser humano.
CG12	Aplicación das tecnoloxías da información e comunicación (TIC) ao ámbito das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.
CG13	Hábitos de excelencia e calidade no exercicio profesional.
CG20	Capacidade para identificar os riscos que se derivan para a saúde da práctica de actividades físicas inadecuadas.
CG21	Capacidade para planificar, desenvolver e controlar a realización de programas de actividades físicodeportivas.
CG22	Capacidade para planificar, desenvolver e controlar programas para a dirección de organizacións, entidades e instalacións deportivas.
CG23	Capacidade para seleccionar e saber utilizar o material e equipamento deportivo axeitado para cada tipo de actividade.
CG24	Actuación dentro dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional.
CG25	Habilidade de liderado, capacidade de relación interpersoal e traballo en equipo.
CG26	Adaptación a novas situacións, a resolución de problemas e a aprendizaxe autónoma.
CE21	Capacidade para deseñar o programa de funcionamento das instalacións deportivas e seleccionar o material e equipamento deportivo adecuado
CE22	Capacidade para coñecer e aplicar o marco xurídico do ámbito profesional

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecemento e comprensión dos factores comportamentais e sociais que condicionan a práctica da actividade física e o deporte.	CG4
Coñecemento e comprensión dos efectos da práctica do exercicio físico sobre os aspectos psicolóxicos e sociais do ser humano.	CG6
Aplicación das tecnoloxías da información e comunicación (TIC) ao ámbito das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.	CG12
Hábitos de excelencia e calidade no exercicio profesional.	CG13
Capacidade para identificar os riscos que se derivan para a saúde da práctica de actividades físicas inadecuadas.	CG20
Capacidade para planificar, desenvolver e controlar a realización de programas de actividades físicodeportivas.	CG21

Capacidade para planificar, desenvolver e controlar programas para a dirección de organizacións, entidades e instalacións deportivas. CG22

Capacidade para seleccionar e saber utilizar o material e equipamento deportivo axeitado para cada tipo de actividade. CG23

Actuación dentro dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional. CG24

Habilidade de liderado, capacidade de relación interpersoal e traballo en equipo. CG25

Adaptación a novas situacións, a resolución de problemas e a aprendizaxe autónoma. CG26

Capacidade para deseñar o programa de funcionamento das instalacións deportivas e seleccionar o material e equipamento deportivo adecuado CE21

Capacidade para coñecer e aplicar o marco xurídico do ámbito profesional CE22

Coñecemento e comprensión da literatura científica do ámbito da actividade física e o deporte. CG2

Contidos

Tema

TEMA 1: Fundamentos teóricos do lecer e o turismo deportivo	<ul style="list-style-type: none"> 1.1. O sector do turismo e o seu impacto económico 1.2. Tipoloxía do turismo (cultural, ecolóxico, de saúde, deportivo, de sol e praia, de neve, rural, de negocios...) 1.3. Perfil do turista (orixe, medio de transporte, tipo de aloxamento, duración da estancia, con/sen pack, gasto medio). 1.4. Estratexia de turismo sustentable de España 2030 1.5. Lexislación turística e regulación das empresas de turismo activo 1.5. Terminoloxía básica
TEMA 2: Actividades de lecer e deporte no sector turístico	<ul style="list-style-type: none"> 2.1. Operadores turísticos e Actividades Físico-Deportivas (AFD) 2.2. AFD de baixo impacto económico: turismo rural, actividades en espazos naturais, actividades de aventura e actividades de neve 2.3. AFD de alto impacto económico: caza, golf, actividades náuticas e eventos deportivos 2.4. AFD e destinos turísticos. 2.5. AFD e turismo de saúde. 2.6. Centros de alto rendemento e turismo
TEMA 3: A organización e dirección de actividades de lecer e deporte no sector turístico: turismo rural, turismo náutico, turismo deportivo, turismo de aventura e turismo en complexos hoteleiros	<ul style="list-style-type: none"> 3.1. Modelos de negocio de AFD no sector turístico 3.2. Innovación e emprendimento para a AFD no sector turístico 3.3. Responsabilidade civil nas AFD no sector turístico 3.3. Xestión de calidade e atención ao cliente en AFD no sector turístico 3.4. A dirección de proxectos en AFD no sector turístico
TEMA 4: Animación deportiva no sector turístico	<ul style="list-style-type: none"> 4.1. Deseño de produtos de AFD no sector turístico 4.2. Promoción e mercadotecnia de AFD no sector turístico 4.3. Nichos de mercado no sector turístico en Galicia: o golf e as actividades náuticas

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	22.5	23.5	46
Prácticas con apoio das TIC	30	15	45
Traballo tutelado	0	56	56
Resolución de problemas e/ou exercicios	0	1	1
Exame de preguntas obxectivas	0	1	1
Proxecto	0	1	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto que vai a realizar o estudante.
Prácticas con apoio das TIC	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvolveranse a través do TIC de forma autónoma.
Traballo tutelado	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver a análise e resolución dos problemas e/ou exercicios de forma autónoma.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas con apoio das TIC	En función das circunstancias, o alumnado recibirá atención individualizada en modo presencial (horario de titorías previa cita) ou non presencial (correo electrónico).

Avaliación				
	Descrición		Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas e/ou exercicios	O alumnado resolverá unha serie de problemas/exercicios a través do TIC de forma autónoma e non presencial seguindo as indicacións do profesorado. Os exercicios deberán estar cumprimentados e entregados no prazo establecido.	15	CG2 CG4 CG6 CG13 CG20 CG21 CG22 CG23 CG24	CE22
Exame de preguntas obxectivas	Proba obxectiva (test) de 50 preguntas con 4 opcións de resposta realizada no campus remoto, en modo de navegación secuencial con asignación aleatoria de preguntas. Cada resposta correcta suma 0.2 puntos e para eliminar o efecto do azar, cada resposta incorrecta resta 0.06. Para superar a proba será necesaria unha puntuación mínima de 5.0 puntos.	45	CG2 CG4 CG6 CG12 CG13 CG20 CG21 CG22 CG23 CG24 CG25 CG26	CE21 CE22
Proxecto	O alumnado en grupos de 3 estudantes, elaborará en modo colaborativo un Proxecto sobre un aspecto específico do temática obxecto de estudo da materia, seguindo as indicacións do profesorado. O proxecto deberá presentarse dentro do prazo establecido.	40	CG2 CG4 CG6 CG12 CG13 CG20 CG21 CG22 CG23 CG24 CG25 CG26	CE21 CE22

Outros comentarios sobre a Avaliación

Será necesario asistir polo menos ó 80% das prácticas nas horas de aula (traballos tutelados e prácticas autónomas a través das TIC) como requisito previo para poder superar a materia. Rexistraráse a participación activa nestas sesións prácticas mediante una planilla de control de aistencia.

A calificación final da materia resultará da ponderación dos 3 apartados da avaliación, e será requisito imprescindible para superar a materia ter aprobadas as tres partes (chegar a unha puntuación mínima de 5 puntos sobre un máximo de dez). O alumno que non supere algún dos apartados da avaliación obterá unha calificación final de suspenso; en todo caso a nota das partes que teña superadas se lle gardará na convocatoria seguinte de xullo.

De non ter superada a materia na primeira convocatoria, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo. Os alumnos que non cumpriran o requisito de asistir polo menos ó 80% de aistencia as prácticas de aula deberán presentar os traballos tutelados e o proxecto final da materia de xeito individual na convocatoria de xullo, así como facer o exámen teórico tipo test

Recoméndase a asistencia as clases teóricas.

As datas oficiais dos exames pódense consultar na web da facultade na ligazón <http://fced.uvigo.es/gl/docencia/exames>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Jiménez Martín, Pedro J., **Deporte y turismo**, Síntesis, 2011

Ministerio de Industria, Comercio y Turismo, <https://turismo.gob.es>,

TURESPAÑA es el organismo público, adscrito al Ministerio de Industria, Comercio y Turismo a través de la Secretaría de Estado de Turismo, responsable del marketing de España como destino de viajes, <https://www.tourspain.es>,

Turismo de Galicia. Organismo público dependiente de la Xunta de Galicia, responsable del marketing de Galicia como destino turístico., https://www.turismo.gal/inicio?langId=es_ES,

ANETA (Asociación Nacional de Empresas de Turismo Activo), <https://www.aneta.es>,

Bibliografía Complementaria

Rebollo, S. y Latiesa, M., **Salidas profesionales en el campo del turismo deportivo**, Instituto Andaluz del Deporte, 2002

Del Alcázar Martínez,B., **Los canales de distribución en el sector turístico**, Esic, 2002

Rebollo,S., **Curso sobre deporte,turismo y medio ambiente**, Instituto Andaluz del Deporte, 2002

VV.AA., **Enciclopedia del turismo**, Síntesis, 2002

Puertas,X. y Font,S., **Juegos y actividades deportivas para la animación turística**, Síntesis, 2002

Reguero,M., **Ecoturismo**, Bosch, 1994

VV.AA., **Deporte y naturaleza**, Talasa, 2001

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Xestión e organización dos sistemas deportivos II/P02G050V01702

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Actividades físicas e de aventura no medio natural/P02G050V01801

Emprendemento e innovación nas ciencias do deporte/P02G050V01913

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Educación: Aprendizaxe e control motor na educación física e o deporte/P02G050V01102

Xogo motor/P02G050V01105

Fundamentos dos deportes colectivos I/P02G050V01303

Fundamentos dos deportes colectivos II/P02G050V01403

Fundamentos dos deportes individuais/P02G050V01304

Actividade física e deporte adaptado/P02G050V01601

Actividade física e deporte recreativo/P02G050V01602

Didáctica dos procesos de ensino-aprendizaxe na actividade física e o deporte I/P02G050V01501

Didáctica dos procesos de ensino-aprendizaxe na actividade física e o deporte II/P02G050V01603

Metodoloxía e planificación do adestramento deportivo I/P02G050V01502

Metodoloxía e planificación do adestramento deportivo II/P02G050V01604

Valoración e prescrición do exercicio físico para a saúde/P02G050V01503

Plan de Continxencias

Descrición

A materia estará activa desde o inicio de curso no campus remoto (Sala 1566:

<https://campusremotouvigo.gal/public/893752348>) e por tanto preparada para a eventual situación de docencia mixta e non presencial. Por este motivo non foi planificada ningunha medida excepcional, posto que nin a metodoloxía, avaliación ou atención individualizada dependerán da presencialidade.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Xestión e organización dos sistemas deportivos II**

Materia	Xestión e organización dos sistemas deportivos II			
Código	P02G050V01702			
Titulación	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	4	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Lago Filgueira, José Ángel			
Profesorado	Lago Filgueira, José Ángel			
Correo-e	jal@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias

Código	
CG2	Coñecemento e comprensión da literatura científica do ámbito da actividade física e o deporte.
CG4	Coñecemento e comprensión dos factores comportamentais e sociais que condicionan a práctica da actividade física e o deporte.
CG12	Aplicación das tecnoloxías da información e comunicación (TIC) ao ámbito das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.
CG13	Hábitos de excelencia e calidade no exercicio profesional.
CG14	Manexo da información científica básica aplicada á actividade física e ao deporte nas súas diferentes manifestacións.
CG21	Capacidade para planificar, desenvolver e controlar a realización de programas de actividades físicodeportivas.
CG22	Capacidade para planificar, desenvolver e controlar programas para a dirección de organizacións, entidades e instalacións deportivas.
CG24	Actuación dentro dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional.
CG25	Habilidade de liderado, capacidade de relación interpersoal e traballo en equipo.
CG26	Adaptación a novas situacións, a resolución de problemas e a aprendizaxe autónoma.
CE26	Capacidade para seleccionar o material e equipamento deportivo adecuado para cada tipo de actividade físico-deportiva recreativa

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
1. Coñecemento e comprensión dos factores comportamentais e sociais que condicionan a práctica da actividade física e o deporte.	CG2 CG4 CG12 CG14 CG21 CG22 CG24 CG25
2. Coñecemento e comprensión da literatura científica do ámbito da actividade física e o deporte.	CG14 CG21 CG22 CG25
3.- Aplicación das tecnoloxías da información e comunicación (TIC) ao ámbito das Ciencias da Actividade Física e do Deporte	CG12 CG13 CG14 CG26

Contidos

Tema
------

1. Planificación e organización no deporte	Sistema deportivo, Políticas deportivas, estruturas organizativas, estrutura económica e financiamento, contratación pública, normativa, lexislación, planificación, xestión, programación, RR.HH, subvencións, convenios, seguridade, prevención de riscos, protección de datos.
2. Planificación dos espazos deportivos e instalacións deportivas.	Contextualización, os espazos deportivos e as instalacións deportivas, materiais e os pavimentos deportivos, o mantemento das instalacións deportivas, familiarización cos conceptos fundamentais e a súa planificación. Seguridade nos equipamentos deportivos.
3. Os espazos e equipamentos deportivos	Concepto e tipos, normativa aplicable, censos, mantemento.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	22.5	33.75	56.25
Traballo tutelado	10	0	10
Resolución de problemas de forma autónoma	26	39	65
Exame de preguntas obxectivas	0.3	0	0.3
Exame de preguntas de desenvolvemento	1.5	7.5	9
Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas	9.5	0	9.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Traballo tutelado	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. O seu desenvolvemento pode estar vinculado con actividades autónomas do estudante, as cales serán contrastadas na aula co conxunto dos alumnos ou soamente polo profesor.
Resolución de problemas de forma autónoma	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno/a debe desenvolver a análise e resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas de forma autónoma	Enténdese por atención personalizada o tempo reservado por cada docente para atender e resolver as dúbidas do alumnado. Nestas actividades o/a docente ten como función orientar e guiar o proceso de aprendizaxe do alumnado.
Traballo tutelado	Enténdese por atención personalizada o tempo reservado por cada docente para atender e resolver as dúbidas do alumnado. Nestas actividades o/a docente ten como función orientar e guiar o proceso de aprendizaxe do alumnado.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballo tutelado	Probas de resolución que expón o profesor para a aprendizaxe de contidos.	10	CG12 CG13 CG14 CG21 CG22 CG24 CG25 CG26
Resolución de problemas de forma autónoma	Probas para a avaliación que inclúen actividades, problemas ou exercicios prácticos a resolver. Os alumnos deben dar resposta á actividade formulada, aplicando os coñecementos teóricos e prácticos da materia.	25	CG2 CG4 CG12 CG13 CG14 CG21 CG22 CG24 CG25 CG26

Exame de preguntas obxectivas	Proba para avaliación das competencias adquiridas que constará preguntas pechadas na que os alumnos seleccionan unha única resposta verdadeira de entre varias opcións.	15	CG12 CG13 CG14 CG21 CG22 CG24 CG25 CG26	
Exame de preguntas de desenvolvemento	Probas para avaliación das competencias que inclúen preguntas abertas sobre un tema. Os alumnos deben desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que teñen sobre a materia nunha resposta extensa.	40	CG12 CG13 CG14 CG21 CG22 CG24 CG25 CG26	CE26
Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas	Elaboración dun documento por parte do alumno no que se reflicten as características do traballo levado a cabo. Os alumnos deben describir as tarefas e procedementos desenvolvidos, mostrar os resultados obtidos ou observacións realizadas, así como a análise e tratamento de datos. Deseño de construcións que elabora o alumno sobre cuestións expostas na aula.	10	CG2 CG4 CG14 CG21 CG22 CG24 CG25 CG26	CE26

Outros comentarios sobre a Avaliación

A cualificación final da materia resultará da ponderación do tres probas de avaliación, (test, Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma e probas de resposta longa, de desenvolvemento). Será requisito imprescindible para aprobar a materia ter superadas as tres partes. O alumno/a que non realice algunha das tres probas de avaliación obterá unha caulificación final de SUSPENSO. En xullo e no resto das convocatorias extraordinarias avaliarase mediante un exame tipo test (60%) e probas de desenvolvemento e prácticas de contidos teóricos (60%), ou test sobre o (100%).

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Mestre,J.; García,E., **La gestión del deporte municipal**, Primera edición, INDE, 1997

Mestre,J., **La planificación deportiva. Teoría y Práctica**, Segunda edición, INDE, 1997

Mestre,J.;Brotons,J., **La gestión deportiva: clubes y federaciones**, Primera edición, INDE, 2002

www.csd.mec.es, **Portal del Consejo Superior de Deportes (CSD)**,

Paris,F., **La planificación estratégica en las organizaciones deportivas**, Primera edición, Paidotribo, 1998

Paramio, J.L. y otros, **Manual de Equipamientos e instalaciones deportivas**, Primera edición, Síntesis, 2010

Bibliografía Complementaria

<http://www.rbi.es/info-profesional/publicaciones-construccion/instalaciones-deportivas-xxi/>, **Instalaciones Deportivas XXII**, Editor Iñaki Lasa,

www.femp.es, **Portal de la Federación Española de Municipios y Provincias**, Área Temática de Deporte y Ocio,

<https://deporte.xunta.gal>, **Portal da Secretaría Xeral para o Deporte**,

<https://www.palco23.com>, **Palco23**, Economía del deporte,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Xestión e organización dos sistemas deportivos II/P02G050V01702

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Xestión e organización dos sistemas deportivos I/P02G050V01504

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento

da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen.

Se manteñen as metodoloxías docentes.

* Metodoloxías docentes que se modifican.

Desenvolverase unha metodoloxía inversa para compensar a docencia de contidos teóricos de opción maxistral co plantexamento de contidos a través de referencias e resolución de cuestións sobre aqueles aspectos que plantexan máis dificultade de aprendizaxe. No caso das clases prácticas desta materia desenvolveranse con supostos prácticos a través de resolución de problemas de tipo conceptual, xa que esta materia non ten practica de campo, baseados nos contidos teóricos, desenvolveranse a través da plataforma faitic ou na aula virtual. Terán que elaborar igualmente a memoria de prácticas. Tanto para a unha situación semipresencial coma online.

Os criterios de avaliación non varían manteñense os mesmos.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías).

Desenvolverase a través dos sistemas online dispostos pola universidade. Correo, despacho virtual, plataforma Faitic.

* Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir.

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe

* Outras modificacións

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

* Probas xa realizadas

Proba XX: [Peso anterior 00%] [Peso Proposto 00%]

...

* Probas pendentes que se manteñen

Proba XX: [Peso anterior 00%] [Peso Proposto 00%]

...

* Probas que se modifican

[Proba anterior] => [Proba nova]

Os exames da 1ª e sucesivas convocatorias poderan desenvolverse a través de resposta múltiple, a través das ferramentas tecnolóxicas axeitadas, sendo a súa valoración do 60 % para a 1ª convocatoria e do 80% para a segunda convocatoria, e do 100% para o resto de convocatorias.

* Novas probas

* Información adicional

DATOS IDENTIFICATIVOS**Actividades físicas e de aventura no medio natural**

Materia	Actividades físicas e de aventura no medio natural			
Código	P02G050V01801			
Titulación	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	4	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Prieto Lage, Iván Alonso Fernández, Diego			
Profesorado	Alonso Fernández, Diego Prieto Lage, Iván Zarzosa Alonso, Fernando			
Correo-e	diego_alonso@uvigo.es ivanprieto@uvigo.es			
Web	http://http://fcced.uvigo.es/gl/			
Descrición xeral				

Competencias

Código				
CG9	Coñecemento e comprensión dos fundamentos do exercicio físico, xogo motor, danza, expresión corporal e actividades na natureza.			
CG13	Hábitos de excelencia e calidade no exercicio profesional.			
CG15	Capacidade para deseñar, desenvolver e avaliar os procesos de ensino- aprendizaxe relativos á actividade física e do deporte, con atención ás características individuais e contextuais das persoas.			
CG18	Capacidade para aplicar os principios fisiolóxicos, biomecánicos, comportamentais e sociais, aos diferentes campos da actividade física e o deporte.			
CG24	Actuación dentro dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional.			
CG25	Habilidade de liderado, capacidade de relación interpersoal e traballo en equipo.			
CG26	Adaptación a novas situacións, a resolución de problemas e a aprendizaxe autónoma.			
CE1	Capacidade para deseñar, desenvolver e avaliar os procesos de ensino-aprendizaxe relativos á actividade física e ao deporte con atención ás características individuais e contextuais das persoas			
CE22	Capacidade para coñecer e aplicar o marco xurídico do ámbito profesional			
CE25	Capacidade para planificar, desenvolver e controlar a realización de actividades físico-deportivas recreativas			
CE26	Capacidade para seleccionar o material e equipamento deportivo adecuado para cada tipo de actividade físico-deportiva recreativa			
CE29	Capacidade para identificar os riscos que se derivan para a saúde, da práctica de actividades físicas inadecuadas nos practicantes de actividade físico-deportiva recreativa			

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias	
O alumnado será capaz de coñecer e comprender os factores fisiolóxicos e biomecánicos que condicionan a práctica da actividade física e o deporte.	CG18	
O alumnado será capaz de coñecer e aplicar o marco xurídico do ámbito profesional das actividades no medio natural	CG13	CE22
O alumnado será capaz identificar e valorar os riscos que poidan derivarse do uso dos equipamentos e instalacións deportivas das actividades no medio natural		CE25 CE26
O alumnado será capaz de coñecer e comprender os fundamentos das actividades na natureza	CG26	CE1
O alumnado será capaz de identificar os riscos que se derivan para a saúde da práctica de actividades físicas inadecuadas na contorna natural		CE26 CE29
O alumnado será capaz de deseñar, desenvolver e avaliar os procesos de ensino-aprendizaxe relativos á actividade física e do deporte, con atención ás características individuais e contextuales das persoas	CG15	CE25
O alumnado será capaz de seleccionar e saber utilizar o material e equipamento deportivo adecuado para cada tipo de actividade no medio natural	CG9	CE26 CE29

O alumnado será capaz de actuar dentro dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional. CG24

O alumnado será capaz de mostrar habilidade de liderado, capacidade de relación interpersoal e traballo en equipo CG25

O alumnado será capaz de adaptarse as novas situacións, a resolución de problemas e a aprendizaxe autónoma CG26

Contidos

Tema

---

1. Fundamentos teóricos das actividades físicas no medio natural: orientación e bases cartográficas, planificación de itinerarios, seguridade, e outros fundamentos teóricos relacionados.	1.1. Fundamentos teóricos 1.1.1. Concepto de Actividades Físicas no medio Natural 1.1.2. Xeneralidades 1.1.2.1. Que son as AFMN 1.1.2.2. Organización e regulación das AFMN
--	---

---

2. Actividades físico deportivas no medio natural: actividades de permanencia, sendeirismo, deporte de orientación, escalada e outros deportes de aventura.
- 2.1. Sendeirismo e montañismo
    - 2.1.1. Montañismo e trekking: concepto e lugar na evolución dos deportes de montaña
    - 2.1.2. Medio ambiente de montaña
    - 2.1.3. Metereoloxía
    - 2.1.4. Formación técnica
    - 2.1.5. Preparación e desenvolvemento dunha actividade
    - 2.1.6. Orientación e cartografía
    - 2.1.7. Técnicas de acampada e vivac
    - 2.1.8. Seguridade
    - 2.1.9. Desenvolvemento profesional
  - 2.2. Orientación
    - 2.2.1. Introducción á orientación: xeneralidades
    - 2.2.2. Representación gráfica e interpretación de debuxos ou esquemas
    - 2.2.3. Cartografía. Introducción á interpretación de mapas elaborados (topográficos e/ou de orientación).
    - 2.2.4. Utilización do compás
    - 2.2.5. Orientación.
    - 2.2.6. Aplicación no ámbito educativo
    - 2.2.7. Organización de actividades de orientación e seguridade.
  - 2.3. Técnicas de aire libre
    - 2.3.1. Actividades Físicas no Medio Natural. Xeneralidades
    - 2.3.2. Ámbitos de aplicación das Actividades ao aire libre
    - 2.3.3. Aplicación ao ámbito escolar
    - 2.3.4. AFMN. Contorna profesional
    - 2.3.5. Organización de actividades e seguridade
  - 2.4. Escalada e técnicas con cordas
    - 2.4.1. Introducción á escalada: xeneralidades (tipos)
    - 2.4.2. Aspectos técnicos da escalada
    - 2.4.3. Cabuxería.
    - 2.4.4. Seguridade: normas básicas
    - 2.4.5. Aplicación no ámbito escolar
  - 2.5. Organización de actividades
    - 2.5.1. Organización dun proxecto de actividades no medio natural
    - 2.5.2. Organización dunha ruta de sendeirismo. Seguridade
    - 2.5.3. Organización de AFAMN na educación non formal
    - 2.5.4. Organización de AFAMN na educación formal
  - 2.6. Bicicleta de montaña
    - 2.6.1. A bicicleta e o ciclismo
    - 2.6.2. Conducir e circular en bicicleta. Normas de seguridade
    - 2.6.3. Axuste e mantemento da bicicleta
    - 2.6.4. Mecánica da bicicleta
    - 2.6.5. Rutas en bicicleta de montaña. Seguridade
    - 2.6.6. Actividades recreativas en bicicleta de montaña. Organización e seguridade
  - 2.7. Outras actividades de aventura no medio natural
    - 2.7.1. Introducción ao tiro con arco
    - 2.7.2. Introducción ao surf
    - 2.7.3. Seguridade: normas básicas

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	15	15	30
Resolución de problemas de forma autónoma	6	12	18
Traballo tutelado	1.5	31.5	33
Prácticas de laboratorio	27	27	54
Exame de preguntas obxectivas	3	12	15

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo.
Resolución de problemas de forma autónoma	Actividade na que se formulan exercicios relacionados coa materia. O estudantado debe desenvolver os exercicios de forma autónoma.
Traballo tutelado	Rexistro e análise por parellas ou pequenos grupos (a decisión do profesorado) dunha ruta por Galicia/España. Exportación das rutas a Wikiloc, análises MIDE e valoración dos requirimentos enerxéticos e condicionais. Elaboración dun informe da ruta.
Prácticas de laboratorio	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense en espazos especiais con equipamento especializado (pavillón da facultade ou exteriores).

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	A atención personalizada do estudantado realizarase tanto durante o desenvolvemento das sesións de aula como posteriormente no despacho físico ou virtual (Sala 50 - Prof. Diego Alonso Fernández / Sala 2067 - Prof. Iván Prieto Lage) e de correos electrónicos.
Prácticas de laboratorio	A atención personalizada do estudantado realizarase tanto durante o desenvolvemento das sesións de laboratorio (no pavillón ou nos exteriores da Facultade), como posteriormente no despacho físico ou virtual (Sala 50 - Prof. Diego Alonso Fernández / Sala 2067 - Prof. Iván Prieto Lage) e de correos electrónicos.
Traballo tutelado	A atención personalizada do estudantado realizarase tanto durante o desenvolvemento das sesións de aula como posteriormente no despacho físico ou virtual (Sala 50 - Prof. Diego Alonso Fernández / Sala 2067 - Prof. Iván Prieto Lage) e de correos electrónicos.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Lección maxistral	Asistencia ao 80% das clases de aula. Como son 12 clases teóricas, haberá que asistir polo menos a 9 para que poida computar.	6	CG9 CG13 CG15 CG18 CG24 CG25 CE1 CE22 CE25 CE26 CE29
Resolución de problemas de forma autónoma	Realización do 80% dos exercicios. O estudantado realizará en tempo e forma os exercicios asignados semanalmente. Cualificaráselle en base aos resultados obtidos en cada unha dos exercicios (os criterios de cualificación aparecen reflectidos en cada unha das actividades expostas en FAITIC). Como son 12 clases teóricas, haberá que realizar polo menos 9 para que se poida computar.	12	CG9 CG13 CG15 CG18 CG26 CE1 CE22 CE25 CE26 CE29
Traballo tutelado	Rexistro e análise dunha ruta por Galicia/España. Exportación das rutas en Wikiloc, análises MIDE e valoración de requirimentos enerxéticos e condicionais. Elaboración do informe da ruta.	34	CG9 CG13 CG15 CG18 CG24 CG25 CG26 CE1 CE22 CE25 CE26 CE29
Prácticas de laboratorio	É necesario asistir e realizar, polo menos, ao 80% das prácticas para poder puntuar esta parte da avaliación. Como son 12 prácticas haberá que asistir a un mínimo de 9 para evitar o exame práctico.	15	CG9 CG13 CG15 CG18 CG24 CG25 CG26 CE1 CE22 CE25 CE26 CE29
Exame de preguntas obxectivas	Proba teórica. Exame tipo test ou verdadeiro/falso. Proba práctica. Exame de desenvolvemento sobre a parte práctica da materia. Só é obrigatorio para os que non asistan e realicen o 80% das prácticas de laboratorio.	33	CG9 CG13 CG15 CG18 CG24 CG25 CG26 CE1 CE22 CE25 CE26 CE29

Outros comentarios sobre a Avaliación

Todo o estudantado asista ou non ás aulas, ten dereito a ser avaliado (mediante exame ou segundo estableza a guía docente).

A) Na convocatoria do segundo semestre (maio) valorarase os seguinte:

- A asistencia ás clases teóricas terá unha valoración do 6%. Deberase asistir ao 80% da clase para que se poida contabilizar.
- A realización de actividades propostas un 12% (resolución de problemas de forma autónoma).
- O traballo tutelado da ruta un 34%.
- A participación activa nas prácticas de laboratorio un 15% (deberase asistir como mínimo ao 80% das sesións prácticas).
- O exame de preguntas obxectivas terá unha valoración do 33%.

O estudantado que non cumpran o 80% de asistencia práctica, deberá realizar un exame práctico tras realizar o exame teórico. Será un exame de desenvolvemento sobre aspectos prácticos da materia. É indispensable superar o exame teórico, o práctico (se fose o caso) e o traballo da materia cunha cualificación mínima de 5 puntos sobre 10 en cada un para superar a materia.

O 80% de asistencia á clase teórica, realización de exercicios ou asistencia ás prácticas non implica o valor total dese apartado de avaliación. Prorratease a puntuación total do apartado entre o número de asistencias (á teórica e á práctica) e o número de entregas válidas de exercicios.

B) De non ter superada a materia na primeira convocatoria, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xuño-xullo. Nesta convocatoria (xuño-xullo) o exame teórico terá unha valoración do 33%, o exame práctico un 33% e o traballo tutelado un 34%. Gardaranse as notas dos diferentes exames e traballo da convocatoria de maio si fose o caso. En todas as partes débese ter un 5 sobre 10 para poder superar a materia.

C) Na convocatoria de fin de carreira (setembro) o exame teórico terá unha valoración do 33%, o exame práctico un 33% e o traballo tutelado un 34%. En todas as partes débese ter un 5 sobre 10 para poder superar a materia.

D) As datas oficiais dos exames pódense consultar na web da facultade: <http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/exames/>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

VIGO, M., **Manual para dirigentes de campamentos organizados**, Stadium, 2005

BERNAL RUIZ, J., **Organización de campamentos en la escuela**, Wanceulen, 2002

COLORADO, J., **Montañismo y Trekking. Manual completo**, Manuales Desnivel, 2010

SANTOS PASTOR, M. L., **Las actividades en el medio natural en la educación física escolar**, Wanceulen, 2002

MURCIA, M., **Prevención, seguridad y autorescate**, Desnivel editorial, 2001

VARIOS, **Señalización de Senderos**, FEDME, 2009

EEAM, **Escuela Española de alta montaña. Certificado de iniciación al montañismo**, Barrabés editorial, 2001

MILSON, F., **El libro de la bicicleta de montaña: mantenimiento y reparación**, OMEGA, 2009

Granero Gallegos, A., Baena Extremera, A., **Actividades físicas en el medio natural: Teoría y práctica para la Educación Física**, Wanceulen, 2010

Bibliografía Complementaria

Rojas Pedregosa, P., **La bicicleta y su desarrollo práctico en Educación Secundaria**, Wanceulen, 2016

Recomendacións

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada polo COVID-19, a Universidade de Vigo establece unha planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou parcialmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun modo máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

Resolución de problemas de forma autónoma

* Metodoloxías docentes que se modifican

Lección maxistral: Se a docencia non é presencial, a actividade docente desenvolverase a través do Campus Remoto e a plataforma de teledocencia Faitic.

Traballo tutelado: elimínase

Prácticas de laboratorio: Si a docencia non é presencial, a actividade docente desenvolverase a través do Campus Remoto e a plataforma de teledocencia Faitic.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

En todas as metodoloxías expostas a atención personalizada do estudantado realizarase mediante o despacho virtual do Campus Remoto (Sala 50 - Prof. Diego Alonso Fernández / Sala 2067 - Prof. Iván Prieto Lage) e de correos electrónicos.

* Modificacións (si proceden) dos contidos a impartir

Sen modificación.

* Bibliografía adicional para facilitar o auto-aprendizaxe

Sen modificación.

* Outras modificacións

Sen cambios.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

En caso de docencia non presencial, haberá a posibilidade de seguir o itinerario A ou o itinerario B.

Itinerario A. Avaliación continua de parte teórica e práctica.

Será aquel alumnado que:

a) Asista polo menos ao 80% das clases teóricas (lección maxistral).

b) E ademais realice e presente en tempo e forma polo menos o 80% das actividades propostas que substituirán ás clases prácticas.

Se se incumpre un dos dous requisitos, pásase directamente ao itinerario B.

Criterio de cualificación:

a) A asistencia á clase teórica e a resolución de problemas de forma autónoma terá unha valoración do 65%.

b) O exame de preguntas obxectivas terá unha valoración do 35%. Este exame é opcional se coa outra parte supéranse os 5 puntos. En todo caso, para subir a nota da parte anterior débese sacar polo menos un 5 sobre 10 neste exame.

Itinerario B. Avaliación non continua. Para aquel estudantado que non cumpre os criterios de avaliación continua.

- Avaliación da parte teórica (50% da nota final). O alumnado terá que obter un cinco sobre dez no exame tipo test e/ou de preguntas curtas.

- Avaliación da práctica (50% da nota final). O alumnado terá que obter un cinco sobre dez no exame. O exame práctico será unha proba de preguntas a desenvolver sobre os contidos prácticos da materia.

No caso de docencia mixta, a avaliación mantense igual respecto da ordinaria, excepto o seguinte aspecto:

- Na valoración da presencialidade teórica ou práctica: cando a docencia sexa mixta irase alternando a presencialidade física e online en función da situación concreta de cada estudante (se a docencia dun estudante foi online solicitaráselle a presencialidade online, se a docencia foi presencial solicitaráselle presencialidade física na aula).

DATOS IDENTIFICATIVOS**Especialización en deportes colectivos**

Materia	Especialización en deportes colectivos			
Código	P02G050V01906			
Titulación	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Lago Peñas, Carlos			
Profesorado	Lago Peñas, Carlos			
Correo-e	clagop@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias

Código	
CG1	Conceptualización e identificación do obxecto de estudo das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.
CG3	Coñecemento e comprensión dos factores fisiolóxicos e biomecánicos que condicionan a práctica da actividade física e o deporte.
CG4	Coñecemento e comprensión dos factores comportamentais e sociais que condicionan a práctica da actividade física e o deporte.
CG6	Coñecemento e comprensión dos efectos da práctica do exercicio físico sobre os aspectos psicolóxicos e sociais do ser humano.
CG17	Capacidade para planificar, desenvolver e controlar o proceso de adestramento nos seus distintos niveis.
CG25	Habilidade de liderado, capacidade de relación interpersoal e traballo en equipo.
CG26	Adaptación a novas situacións, a resolución de problemas e a aprendizaxe autónoma.
CE5	Capacidade para planificar, desenvolver e avaliar a realización de programas de deporte e actividade física escolar
CE8	Capacidade para aplicar os principios fisiolóxicos, biomecánicos, comportamentais e sociais, durante o proceso do adestramento deportivo
CE9	Capacidade para promover e avaliar a formación de hábitos perdurables e autónomos de práctica actividade físico-deportiva na poboación que realiza adestramento deportivo
CE11	Capacidade para planificar, desenvolver e controlar a realización de programas de adestramento deportivo

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
- Ser capaz de controlar o rendemento e estado de forma nestas especialidades.	CB3	CG1	CE1	CT1
	CB4	CG1	CE5	CT3
		CG2	CE8	CT4
		CG3	CE9	CT5
		CG4	CE11	CT9
		CG25		
		CG26		
- Ser capaz de deseñar ferramentas para a detección, e o desenvolvemento de talentos (plans de formación a medio e longo prazo)	CB4	CG6	CE5	
	CB5	CG17	CE9	
			CE11	
- Adquirir habilidades de dirección de persoas	CB1	CG1	CE4	CT1
	CB3	CG2	CE5	CT3
	CB4	CG3	CE9	CT4
	CB5	CG4	CE11	CT5
		CG6		CT8
		CG25		

Contidos

Tema	
------	--

TEMA 1: OPTIMIZACIÓN E CONTROL DO RENDEMENTO TÉCNICO, TÁCTICO E ESTRATÉXICO	1.1. O adestramento deportivo nos deportes colectivos.
TEMA 2: OPTIMIZACIÓN E CONTROL DA CONDICIÓ FÍSICA	1.2. Estrutura dos deportes colectivos e Factores de rendemento diferenciais
TEMA 3: XESTIÓ DO ESTADO DE FORMA EN DEPORTES COLECTIVOS.	1.3. O calendario de preparación e as fases da forma como condicionantes o proceso de adestramento-competición. Densidade competitiva en longos períodos
TEMA 4: DETECCIÓN E SELECCIÓN DE TALENTOS EN DEPORTES COLECTIVOS	1.4. O adestramento-competición como realidade sistémica. O adestramento integrado
TEMA 5: DIRECCIÓN DE EQUIPOS	2.1. Optimización e control das capacidades Técnico-coordinativas nos deportes colectivos
	2.2. A técnica deportiva nos deportes colectivos: variabilidade e adaptabilidade
	2.3. Desenvolvemento do mapa técnico-coordinativo dos deportes colectivos
	2.4. Adestramento e control dos contidos técnicos nos deportes colectivos
	2.5. Optimización e control das capacidades Táctico-decisionales nos deportes colectivos
	2.6. A estratexia e táctica deportiva nos contextos de colaboración-oposición
	2.7. Desenvolvemento do mapa táctico-decisional nos deportes colectivos
	2.8. Adestramento e control dos contidos tácticos nos deportes colectivos
	2.9. Optimización e control das capacidades Físico-condicionais nos deportes colectivos
	2.10. Análises da carga externa e interna
	2.11. Desenvolvemento do mapa condicional nos deportes colectivos
	2.12. Adestramento e control dos contidos físicos nos deportes colectivos: forza, velocidade, resistencia e flexibilidade.
	3.1. Deseño da carga de adestramento: Modelos de planificación nos deportes colectivos.
	3.2. Planificación contemporánea. Deseños con cargas concentradas. Microestructuración. Periodización táctica
	3.3. O deseño do plan de adestramento-competición en deportes de longo período competitivo
	4.1. Detección e selección de talentos nos deportes colectivos
	4.2. O proceso de identificación de talentos
	Construción do perfil de referencia para o alto rendemento no os deportes colectivo
	4.3. Probas e medidas para a selección de talentos nos deportes colectivos
	4.4. Desenvolvemento do talento: As etapas de formación nos deportes colectivos
	4.5. Planificación a longo prazo nos deportes colectivos. As diferentes etapas de formación e especialización
	4.6. Establecemento do curriculum na área física ou condicional, área técnica ou coordinativa, área táctica ou decisional
	5.1. observación e análise da competición como medio para a dirección de equipos
	Valoración do rendemento nos deportes colectivos: análise da competición
	5.2. O proceso de recollida de datos: a observación. Os instrumentos de recollida e análises informatizadas. Os labores de scouting
	A modelización do proceso de adestramento: a acción
	5.3. A dirección de equipos deportivos por parte do adestrador
	- Concepto de dirección de equipos: Determinantes que configuran a dirección.
	Modelos ou estilos de dirección
	- A dirección durante o adestramento. A dirección antes do partido. A dirección durante o partido. A atención á prensa
	5.4. O adestrador como xestor de recursos humanos nos grupos deportivos.
	- O adestrador como xestor de recursos humanos: a dirección de profesionais.
	Modelos de liderado por parte do adestrador
	- A cohesión grupal do equipo e a dinámica de grupo
	- O equipo multidisciplinar de traballo: o staff deportivo
	PRÁCTICA 1: adestramento integrado como recurso metodolóxico nos deportes colectivos
	PRÁCTICA 2: adestramento técnico nos deportes colectivos: variabilidade e adaptabilidade: metodoloxía analítica vs global
	PRÁCTICA 3: adestramento táctico nos deportes colectivos: construción do modelo de xogo I
	PRÁCTICA 4: adestramento táctico nos deportes colectivos: construción do modelo de xogo II
	PRÁCTICA 5: adestramento das capacidades físicas: resistencia
	PRÁCTICA 6: adestramento das capacidades físicas: forza
	PRÁCTICA 7: deseños de sesións de adestramento: contidos simuladores e rexenerativos
	PRÁCTICA 8: observación e análise do rendemento nos deportes colectivos
	PRÁCTICA 9: probas e tests para a detección de talentos nos deportes colectivos
	PRÁCTICA 10: etapas de formación: exemplo de secuenciación de medios técnico-tácticos
	PRÁCTICA 11: etapas de formación: exemplo de secuenciación de medios físicos
	PRÁCTICA 12: dirección de equipos: role playing
	PRÁCTICA 13: xestión de recursos humanos: caso NASA

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	10	10	20
Estudo de casos	10	20	30
Prácticas de laboratorio	30	17	47
Traballo tutelado	0	8	8
Traballo	0	41	41
Resolución de problemas e/ou exercicios	3	1	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Clases teóricas impartidas polo docente
Estudo de casos	Nas clases se resolverán clases prácticos reais
Prácticas de laboratorio	Clases prácticas impartidas polo docente
Traballo tutelado	Os estudantes deberán facer traballos tutelados

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos	O docente atenderá aos estudantes que o requiran
Traballo tutelado	O docente atenderá aos estudantes que o requiran

Avaliación				
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas	
Prácticas de laboratorio	Valorarase a participación activa nas prácticas.	5	CG17 CG25 CG26	CE5 CE8 CE9 CE11
Traballo	O traballo de aplicación versará sobre a Planificación do proceso de adestramento-competición nun deporte colectivo. Poderá ser realizado por parellas, e poderá seleccionarse de entre dúas temáticas: - Proposta de deseño de planificación dunha tempada nun deporte colectivo - Proposta de secuenciación de contidos en planificación a longo prazo nas etapas de formación nun deporte colectivo Data de entrega: día do exame. A súa extensión non poderá superar as 100 páxinas	35	CG1 CG3 CG4 CG6	CE5 CE9 CE11
Resolución de problemas e/ou exercicios	O exame constará de preguntas curtas e de aplicación	60	CG3 CG4 CG6 CG17	CE9 CE11

Outros comentarios sobre a Avaliación

Todo o alumnado asista ou non ás aulas, ten dereito a ser avaliado (mediante exame ou segundo establece a guía docente).

a) Na convocatoria do primeiro cuadrimestre (xaneiro-febreiro) o exame terá unha valoración do 50%, o traballo-proxecto un 35% e a participación activa nas sesións prácticas un 15% (deberán asistir como mínimo ao 80% das sesións prácticas). Os alumnos que non cumpran o 80% de asistencia práctica, deberán realizar un exame práctico e/ou se incluíra unha pregunta/s extras de desenvolvemento no exame de preguntas cortas e aplicación. É indispensable superar o exame teórico cunha cualificación mínima de 5 puntos para aprobar a materia.

b) De non ter superada a materia na primeira convocatoria, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xuño-xullo. Nesta convocatoria (xuño-xullo) e na de fin de carreira (setembro) o exame terá unha valoración do 65% e o proxecto-traballo un 35%. Gardaranse as notas do exame e traballo da convocatoria do primeiro cuadrimestre se fose o caso.

c) As datas oficiais dos exames pódense consultar na web da facultade: <http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/exames>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

- Bompa, T., **Entrenamiento de equipos deportivos.**, Paidotribo, 2009
- Carling, C., **Performance assessment for field sports: physiological, and match notational assessment in practice**, Routledge, 2009
- Lago, C., **La preparación física en el fútbol**, Biblioteca Nueva, 2002
- Martin, R. y Lago, C., **Deportes de equipo. Comprender la complejidad para elevar el rendimiento.**, INDE, 2005
- Bibliografía Complementaria**
- Bompa, T. O., **Periodización del entrenamiento deportivo**, Paidotribo, 2000
- Campos, J., Cervera, V.R., **Teoría y planificación del entrenamiento deportivo**, Paidotribo, 2001
- García, J. M., **Alto rendimiento: La adaptación y la excelencia deportiva**, Gymnos, 1999
- Hughes, M y. Franks, I.A., **Notational analysis of sport: systems for better coaching and performance in sport**, Routledge, 2004
- Manno, R., **Fundamentos del entrenamiento deportivo**, Paidotribo, 2005
- Martin, D.; Carl, K.; Lehnertz, K., **Manual de Metodología del Entrenamiento Deportivo**, Paidotribo, 2001
- Matveiev, L., **Teoría general del entrenamiento deportivo**, Paidotribo, 2001
- Platonov, V. N., **Teoría general del entrenamiento deportivo olímpico**, Paidotribo, 2001
- Riera, J., **Fundamentos del aprendizaje de la técnica y la táctica deportivas**, INDE, 1989
- Riera, J., **Habilidades en el deporte**, INDE, 2005
- Thiess, G., Tschiene, P. y Nickel, H., **Teoría y metodología de la competición deportiva**, Paidotribo, 2004
- Vasconcelos, A., **Planificación y organización del entrenamiento deportivo**, Paidotribo, 2000
- Verkhoshansky, Y., **Teoría y metodología del entrenamiento deportivo**, Paidotribo, 2002
- Viru, A. y Viru, M., **Análisis y control del rendimiento deportivo**, Paidotribo, 2003
- Zhelyazkoz, T., **Bases del entrenamiento deportivo**, Paidotribo, 2001

Recomendacións

Materias que se recomienda ter cursado previamente

- Fundamentos dos deportes colectivos I/P02G050V01303
- Fundamentos dos deportes colectivos II/P02G050V01403
- Metodoloxía e planificación do adestramento deportivo I/P02G050V01502
- Metodoloxía e planificación do adestramento deportivo II/P02G050V01604

Plan de Continxencias

Descrición

En caso de circunstancias excepcionais que impidan a asistencia presencial ás clases:

Metodoloxías docentes:

Utilizaranse material audiovisuais alternativos (vídeos, páxinas web,...) e apostarase por actividades en liña interctivas como foros, debates, etc.

Utilizarase a plataforma Faitic en caso de non poder impartir as clases de forma presencial.

Clases prácticas:

En caso de circunstancias excepcionais que impidan a asistencia presencial, as clases prácticas desenvolveranse on-line. O profesor presentará práctica a realizar e fará posteriormente a revisión on-line. En cualquier caso, impartiranse todos os temas e prácticas previstos.

Atención ao alumnado:

Habilitarase un despacho virtual para contactar co profesor.

Utilizaranse ademais outros recursos (correo electrónico, sistemas de videoconferencia, etc. para atender adecuadamente ao *estudiantado.

Avaliación:

No caso de non poder realizar a avaliación prevista no programa (exame + traballo + asistencia ás clases prácticas), avaliarase a materia mediante o exame (70% da nota final) e a elaboración das tarefas das sesións prácticas (30%).

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Especialización en deportes individuais				
Materia	Especialización en deportes individuais			
Código	P02G050V01907			
Titulación	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Martínez Patiño, María José Zarzosa Alonso, Fernando			
Profesorado	Martínez Patiño, María José Zarzosa Alonso, Fernando			
Correo-e	fzarzosa@uvigo.es mjpatino@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Análisis do proceso de ensino-aprendizaxe da natación e atletismo			

Competencias	
Código	
CG3	Coñecemento e comprensión dos factores fisiolóxicos e biomecánicos que condicionan a práctica da actividade física e o deporte.
CG4	Coñecemento e comprensión dos factores comportamentais e sociais que condicionan a práctica da actividade física e o deporte.
CG5	Coñecemento e comprensión dos efectos da práctica do exercicio físico sobre a estrutura e función do corpo humano.
CG6	Coñecemento e comprensión dos efectos da práctica do exercicio físico sobre os aspectos psicolóxicos e sociais do ser humano.
CG24	Actuación dentro dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional.
CG25	Habilidade de liderado, capacidade de relación interpersoal e traballo en equipo.
CG26	Adaptación a novas situacións, a resolución de problemas e a aprendizaxe autónoma.
CE7	Capacidade para planificar, desenvolver e controlar o proceso de adestramento nos seus distintos niveis
CE8	Capacidade para aplicar os principios fisiolóxicos, biomecánicos, comportamentais e sociais, durante o proceso do adestramento deportivo
CE9	Capacidade para promover e avaliar a formación de hábitos perdurables e autónomos de práctica actividade físico-deportiva na poboación que realiza adestramento deportivo
CE11	Capacidade para planificar, desenvolver e controlar a realización de programas de adestramento deportivo

Resultados de aprendizaxe		
Resultados de aprendizaxe	Competencias	
Demostrar coñecemento e comprensión da especialización en deportes individuais.	CG3	CE7
Coñecer e comprender a literatura científica do ámbito da actividade física e o deporte.	CG4	CE8
Hábitos de calidade e excelencia no exercicio profesional.	CG5	CE9
	CG6	CE11
	CG24	
	CG25	
	CG26	

Contidos	
Tema	
1.- Detección de talentos	1.1.- Fases da formación do deportista 1.2.- A iniciación deportiva 1.3.- Adestramento en etapas inferiores
2.- Adestramento Técnico (Estilos, Saídas e Viraxes)	2.1.- Adestramento técnico do crol 2.2.- Adestramento técnico das costas 2.3.- Adestramento técnico da braza 2.4.- Adestramento técnico da bolboreta 2.5.- Adestramento técnico de movemento ondulatorio subacuático 2.6.- Adestramento técnico de saídas e viraxes

3.- Análise Cuantitativa	3.1.- Análise cuantitativa nos diferentes estilos
4.- Regulamento	4.1.- Regulamento de natación en piscina
5.- Adestramento Físico (Preparación Física - Diferentes Capacidades)	5.1.- Desenvolvemento e adestramento da resistencia 5.2.- Desenvolvemento e adestramento da velocidade 5.3.- Desenvolvemento e adestramento da forza 5.4.- Adestramento da forza para a prevención de lesións

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	27	0	27
Resolución de problemas	1	1	2
Seminario	2	4	6
Traballo tutelado	2	4	6
Prácticas de laboratorio	40	80	120
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2
Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas 1		1	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición oral con apoio audiovisual dos contidos da materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices do traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Resolución de problemas	O profesor exporá os aspectos básicos da materia
Seminario	Asistencia a actividades formativas fose da uvigo, para analizar o funcionamento de programas acuáticos
Traballo tutelado	Desenvolvemento de traballo en grupo sobre a temática da materia e tutorizados polo docente.
Prácticas de laboratorio	Desenvolveranse os conceptos prácticos sobre os deportes individuais de natación e atletismo

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	O alumno recibirá atención individualizada no horario de titorías establecido a tal fin durante todo o curso académico. Para as consulta do horario de titorías e o lugar debese consultar a web da Facultade de Ciencias da Educación e do deporte. (http://fcced.uvigo.es/gl/)

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Lección maxistral	O bloque temático de ATLETISMO será avaliado cun exame de preguntas para desenvolver / cuestións de múltiple elección ou de resposta curta.	35	CG3 CG4 CG5 CG6 CG24 CG25 CG26 CE7 CE8 CE9 CE11
Traballo tutelado	No bloque de NATACIÓN desenvolveranse traballos propostos polo docente nos cales o alumno mediante o traballo en grupo debere analizar os puntos que se determinen no temario. Se a planificación o permite estes traballos expoñeranse e defendeeran en clase.	15	CG3 CG4 CG5 CG6 CG24 CG25 CG26 CE8 CE9
Prácticas de laboratorio	En el bloque temático de ATLETISMO, Se evalua en esta metodología las prácticas de la asignatura que serán supervisadas en un exámen práctico de todas o alguna de las prácticas realizadas. Se evaluará con el 50% de la nota final en atletismo la parte práctica	15	CG3 CG4 CG5 CG6 CG24 CG25 CG26 CE7 CE8 CE9 CE11

Exame de preguntas obxectivas	O bloque temático de NATACIÓN será avaliado cun exame teorico	35	CG3 CG4 CG5 CG6 CG24 CG25 CG26	CE7 CE8 CE9 CE11
-------------------------------	---	----	--	---------------------------

Outros comentarios sobre a Avaliación

Será necesario superar ambos bloques: NATACIÓN Y ATLETISMO para superar la materia. Si se supera la nota de una de las partes (atletismo y natación) se guardará para otras convocatorias

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

- Arellano, R., **Entrenamiento técnico de natación**, Cultivalibros, 2010
- Bompa, T.; Buzzichelli, C.A., **Periodización del entrenamiento deportiva**, Paidotribo, 2016
- Cancela Carral, José M^a; Lorenzo Blanco, Ricardo; Camiña Fernández, Francisco; Pariente Baglietto,, **Tratado de Natación. De la iniciación al perfeccionamiento (Vol1)**, 1^a, Paidotribo, 2008
- Cuartero, M.; Castillo, J.A.; Torrallardona, X.; Murio, J., **Entrenamiento de las especialidades en natación**, Cultivalibros, 2010
- Federación Española de Natación, **Reglamento de natación**, 1^a, Federación Española de Natación, 2005
- Navarro, F.; Oca, A.; Rivas, A., **Planificación del entrenamiento y su control**, Cultivalibros, 2010

Bibliografía Complementaria

- American College of Sport Medicine., **Manual ACSM para la valoración y prescripción del ejercicio**, Paidotribo, 2005
- Arufe, V.; Martínez-Patiño, M.J. (eds), **Tratado de Atletismo en el Siglo XXI (Vol I-II-III)**, 1^a, ACUGA, 2005
- Badillo, J.; Serna, J.R., **Bases de la Programación del entrenamiento de fuerza**, Inde, 2002
- Cancela Carral, José M^a; Ramirez Farto, Emerson, **La iniciación deportiva: La natación**, 1^a, Wanceulen, 2003
- Cancela Carral, José M^a; Lorenzo Blanco, Ricardo; Camiña Fernández, Francisco; Pariente Baglietto,, **Tratado de Natación. De perfeccionamiento al Alto rendimineto (Vol2)**, 1^a, Paidotribo, 2008
- Campos Granell, J.; Gallach, J., **Técnicas de Atletismo. Manual práctico de enseñanza.**, 1^a, Ed. Paidotribo, 2004
- Delavier, F., **Guía de los movimientos de Musculación. Descripción anatómica**, Paidotribo, 2001
- Fleck, S.J.; Kraemer W.J., **Designing Resistance Training Programs**, Human Kinetics, 2004
- Franco, Pedro; Navarro, Fernando, **Natación. Habilidades acuáticas para todas las edades. Ed. Hispano-Europea**, 1^a, Hispano-Europea, 1980
- García Manso, J.M.; Navarro, M.; Ruiz, J.A., **Bases teóricas del entrenamiento deportivo. Principios y aplicaciones.**, Gymnos, 1996
- González-Badillo, J.J.; Gorostiaga, E., **Fundamentos del entrenamiento de la fuerza. Aplicación al alto rendimiento deportivo**, Inde, 2002
- González, J.J.; Villegas, J.A., **Valoración del deportista. Aspectos biomédicos y funcionales**, FEMEDE, 1999
- Haff, G.G.; Triplett, N.T., **Essentials of strength training and conditioning**, Human Kinetics, 2016
- Issurin, V., **Entrenamiento deportivo: periodización en bloques**, Paidotribo, 2012
- Izquierdo, M., **Biomecánica y bases neuromusculares de la actividad física y deporte**, Panamericana, 2008
- Matveev, L.P., **Teoría general del entrenamiento deportivo olímpico**, Paidotribo, 2001
- McDougall, J.D.; Wenger, H.A.; Green, A.J., **Evaluación fisiológica del deportista**, Paidotribo, 2000
- Naclerio, F., **Entrenamiento deportivo. Fundamentos y aplicaciones en diferentes deportes**, Panamericana, 2011
- Navarro, F., **La velocidad**, Gymnos, 1998
- Navarro, F., **La resistencia**, Gymnos, 1998
- Ortiz Cervera, V., **Entrenamiento de fuerza y explosividad para la actividad física y el deporte de competición**, Inde, 1996
- Platonov, V.N., **Teoría general del entrenamiento deportivo olímpico**, Paidotribo, 2001
- Tous, J., **Nuevas tendencias en fuerza y musculación**, Ergo, 1999
- Weineck, J., **Entrenamiento total**, Paidotribo, 2005
- Wasserman, K.; Hansen, J.E.; Sue, D.Y.; Casaburi, R.; Whipp, B.J., **Principles of exercise testing and interpretation**, Lippincott Williams & Wilkins, 1999

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Especialización en deportes individuais II/P02G050V01916

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Metodoloxía e planificación do adestramento deportivo I/P02G050V01502

Metodoloxía e planificación do adestramento deportivo II/P02G050V01604

Plan de Continxencias

Descrición

MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS:

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada polo COVID-19, a Universidade de Vigo establece unha planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou parcialmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun modo máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes.

-ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS-

- Metodoloxías docentes que se manteñen
Resolución de problemas de forma autónoma

- Metodoloxías docentes que se modifican

Lección maxistral: Si a docencia non é presencial, a actividade docente desenvolverase a través do Campus Remoto e a plataforma de teledocencia Faitic.

Traballo tutelado: elimínase

Prácticas de laboratorio: Si a docencia non é presencial, a actividade docente desenvolverase a través do Campus Remoto e a plataforma de teledocencia Faitic.

- Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (tutorías)

En todas as metodoloxías expostas a atención personalizada do estudiantado realizarase a través do despacho virtual do Campus Remoto (Sala 2758 - Prof. Fernando Zarzosa Alonso) e de correos electrónicos.

- Modificacións (si proceden) dos contidos a impartir

Sen modificación.

- Bibliografía adicional para facilitar o auto-aprendizaxe

Sen modificación.

- Outras modificacións

Sen cambios.

-ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN-

En caso de docencia non presencial, haberá a posibilidade de seguir o itinerario A ou o itinerario B.

Itinerario A. Avaliación continua de parte teórica e práctica.

Será aquel alumnado que:

a) Haia asistido polo menos ao 80% das clases teóricas (lección maxistral).

b) E ademais realice e presente en tempo e forma polo menos o 80% das actividades expostas que substituirán ás clases prácticas.

Si incúmprese un dos dous requisitos, pásase directamente ao itinerario *B.

Criterio de cualificación:

a) A asistencia á clase teórica e a resolución de problemas de forma autónoma terá unha valoración do 30%.

b) O exame de preguntas obxectivas terá unha valoración do 70%. Este exame é opcional si coa outra parte supéranse os 5 puntos. En todo caso, para subir a nota da parte anterior débese sacar polo menos un 5 sobre 10 neste exame.

Itinerario B. Avaliación non continua. Para aquel estudiantado que non cumpre os criterios de avaliación continua.

- Avaliación da parte teórica (50% da nota final). O alumnado terá que obter un cinco sobre dez no exame tipo test e/ou de preguntas curtas.

- Avaliación da práctica (50% da nota final). O alumnado terá que obter un cinco sobre dez no exame. O exame práctico será unha proba de preguntas a desenvolver sobre os contidos prácticos da materia.

No caso de docencia mixta, a avaliación mantense igual respecto da ordinaria, excepto o seguinte aspecto:

- Na valoración da presencialidade teórica ou práctica: cando a docencia sexa mixta irase alternando a presencialidade física e

online en función da situación concreta de cada estudante (si a docencia dun estudante foi online solicitaráselle a presencialidad online, si a docencia foi presencial solicitaráselle presencialidad física na aula).

DATOS IDENTIFICATIVOS**Programas de exercicio físico e benestar**

Materia	Programas de exercicio físico e benestar			
Código	P02G050V01910			
Titulación	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Serrano Gómez, Virginia			
Profesorado	Serrano Gómez, Virginia			
Correo-e	vserrano@uvigo.es			
Web	http://http://fcced.uvigo.es/gl/			
Descrición xeral				

Competencias

Código	
CG1	Conceptualización e identificación do obxecto de estudo das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.
CG2	Coñecemento e comprensión da literatura científica do ámbito da actividade física e o deporte.
CG5	Coñecemento e comprensión dos efectos da práctica do exercicio físico sobre a estrutura e función do corpo humano.
CG6	Coñecemento e comprensión dos efectos da práctica do exercicio físico sobre os aspectos psicolóxicos e sociais do ser humano.
CG12	Aplicación das tecnoloxías da información e comunicación (TIC) ao ámbito das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.
CG13	Hábitos de excelencia e calidade no exercicio profesional.
CG14	Manexo da información científica básica aplicada á actividade física e ao deporte nas súas diferentes manifestacións.
CG16	Capacidade para promover e avaliar a formación de hábitos perdurables e autónomos de práctica da actividade física e do deporte.
CG18	Capacidade para aplicar os principios fisiolóxicos, biomecánicos, comportamentais e sociais, aos diferentes campos da actividade física e o deporte.
CG24	Actuación dentro dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional.
CG26	Adaptación a novas situacións, a resolución de problemas e a aprendizaxe autónoma.
CE25	Capacidade para planificar, desenvolver e controlar a realización de actividades físico-deportivas recreativas
CE26	Capacidade para seleccionar o material e equipamento deportivo adecuado para cada tipo de actividade físico-deportiva recreativa
CE29	Capacidade para identificar os riscos que se derivan para a saúde, da práctica de actividades físicas inadecuadas nos practicantes de actividade físico-deportiva recreativa

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias	
O alumnado terá a capacidade de valorar distintas situacións persoais para planificar a práctica de actividade física de forma individualizada.	CG2 CG5 CG6 CG13 CG14 CG16 CG18 CG26	CE25 CE26 CE29
O alumnado mostrará hábitos de excelencia e calidade no exercicio profesional.	CG13 CG24	
O alumnado será capaz de adaptarse a novas situacións, a resolución de problemas e a aprendizaxe autónoma.	CG26	CE25
O alumnado mostrará habilidade de liderado, capacidade de relación interpersoal e traballo en equipo.	CG12 CG13 CG24 CG26	

O alumnado comprenderá a literatura científica do ámbito do exercicio físico e o benestar	CG1 CG2	
O alumnado mostrará a capacidade de identificar os riscos que se derivan para a saúde do desenvolvemento das actividades físicas inadecuadas entre a poboación que realiza práctica física orientada á saúde	CG26	CE25 CE26 CE29

Contidos

Tema	
1. Novas Tendencias do fitness, wellness, & healthy	1.1. Programas de exercicio físico e benestar nos servizos deportivos actuais. 1.2. Novas Tendencias de programas con orientación físico saudable.
2. O Adestramento persoal.	2.1. A figura do adestrador persoal. 2.2. Mercadotecnia e comunicación. 2.3. Aplicación dos programas de exercicio físico e benestar ao adestramento persoal.
3. Fundamentos, estrutura, deseño e control de programas de exercicio físico e benestar según o obxectivo das persoas usuarias	3.1. Segmentos poboacións nos practicantes de servizos deportivos.
4. Equipamentos de fitness, wellness, & healthy	4.1. As tendencias no equipamento dos servizos deportivos e o fitness 5.2. Equipamentos.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas de laboratorio	26	16	42
Resolución de problemas	2	10	12
Presentación	2	5	7
Traballo tutelado	2	22	24
Flipped Learning	2	13	15
Lección maxistral	17	2	19
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	30	31

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas de laboratorio	Actividades de aplicación de coñecemento a situacións concretas e adquisición de habilidades básicas e procesuais relacionadas coa materia estudada. Dependendo do contido, pódense desenvolver en espazos especiais con equipamento especializado
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa asignatura. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase utilizar como complemento da lección magistral.
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto...
Traballo tutelado	O alumno, nun pequeno grupo, prepara un documento sobre o tema da materia previamente acordado co profesor.
Flipped Learning	O estudante recibirá a través da plataforma de *teledocencia *fai TIC documentación para que poida traballar sobre ela e posteriormente poder expor ao profesor dúbidas ou problemas de aprendizaxe relacionada con estes contidos
Lección maxistral	O carácter da materia fai necesario combinar varios tipos de metodoloxías, dependendo da natureza dos obxectivos a alcanzar e os contidos a tratar. Avogarase por unha metodoloxía activa, alternando exposicións maxistras e traballo en pequeno grupo nas sesións teóricas e vivencia das diferentes propostas de tarefas (do profesor e dos propios alumnos) nas sesións prácticas. Ademais, o alumno disporá dun soporte virtual de apoio á docencia, a través da plataforma TEMA (http://www.uvigo.es/faitic), co que poderá realizar un seguimento parcialmente on-line da materia. - Organización da docencia: As sesións de carácter teórico e práctico desenvolveranse en horario e localización fixadas polo centro.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
--------------	------------

Prácticas de laboratorio	No horario de *tutorías resolveranse dúbidas concretas sobre os contidos prácticos. Como consecuencia do *COVID-19 e de acordo coas medidas extraordinarias e urxentes para ou desenvolvemento da organización docente no curso 2020/2021 en caso de crise sanitaria, aprobadas polo *Consello de *Goberno do 12 de xuño de 2020 e da Resolución Reitoral do 17 de xuño de 2020 para o seu *implementación, elaborouse unha instrución desde a *VOAP para a elaboración das guías docentes. En base a iso, as *tutorías desta materia en caso de rebrote do *COVID-19 serán atendidas mediante modalidade virtual, ben a través dos despachos virtuais dos profesores (2438, *prof. Dra. *Virginia Serrano Gómez), ou de correo electrónico ou mediante os foros da plataforma de *teledocencia *faitic
Resolución de problemas	No horario de *tutorías resolveranse dúbidas concretas sobre os exercicios e casos analizados. Como consecuencia do *COVID-19 e de acordo coas medidas extraordinarias e urxentes para ou desenvolvemento da organización docente no curso 2020/2021 en caso de crise sanitaria, aprobadas polo *Consello de *Goberno do 12 de xuño de 2020 e da Resolución Reitoral do 17 de xuño de 2020 para o seu *implementación, elaborouse unha instrución desde a *VOAP para a elaboración das guías docentes. En base a iso, as *tutorías desta materia en caso de rebrote do *COVID-19 serán atendidas mediante modalidade virtual, ben a través dos despachos virtuais dos profesores (2438, *prof. Dra. *Virginia Serrano Gómez), ou de correo electrónico ou mediante os foros da plataforma de *teledocencia *faitic
Traballo tutelado	O alumno terá un horario de titorías para consultar e resolver cuestións relacionadas coa materia

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Prácticas de laboratorio A asistencia, a participación activa ea resolución das actividades propostas serán valoradas	15	CE25 CE26 CE29
Presentación Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto...	5	CG6 CG12 CG13 CG24 CG26 CE25 CE26 CE29
Traballo tutelado O alumno, nun pequeno grupo, prepara un documento sobre o tema da materia previamente acordado co profesor	20	CG2 CG5 CG12 CE25 CE26 CE29
Resolución de problemas e/ou exercicios O exame teórico poderá constar de preguntas curtas e/ou tipo test dos diversos contidos da materia	60	CG13 CG16 CG18 CG24 CG26 CE25 CE26 CE29

Outros comentarios sobre a Avaliación

Todo o alumnado asista ou non ás aulas, ten dereito a ser evaluado (mediante exame ou segundo establece a guía docente).

a) Na 1ª convocatoria o exame terá unha valoración do 60%, o traballo un 20%, exposicións 5% e as sesións prácticas un 15% (Deberán asistir como mínimo ao 80% das sesións prácticas). Os alumnos que non cumpran o 80% de asistencia práctica, deberán realizar un exame práctico e/ou se incluírá unha pregunta/s extras de desenvolvemento no exame de resposta curta / test.

É indispensable superar o exame teórico cunha cualificación mínima de 5 puntos para aprobar a materia.

b) De non ter superada a materia na primeira convocatoria, as competencias non adquiridas serán avaliadas na 2ª edición. Nesta 2ª convocatoria o exame terá unha valoración do 100%.

c) As datas oficiais dos exames pódense consultar na web da facultade

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

American College of Sports Medicine, **ACSM's guidelines to exercise testing and prescription**, Lippincott Williams & Wilkins, 2009

Bouchard, C., Blair, S.N., Haskell, W., **Physical activity and health**, Human Kinetics, 2007

Buckley, J.P., Redgrave, A., Redgrave, S., **Exercise physiology in special populations**, Churchill Livingstone.-Dwyer, 2008

Coburn, J. W., Malek, M. H., **Manual NSCA. Fundamentos del Entrenamiento Personal**, Paidotribo, 2014

Dwyer, G.B., Davis, S.E., **ACSM's health-related physical fitness assessment manual**, Lippincott Williams & Wilkins, 2008

Earle, R., **Fundamentos del entrenamiento personal.**, Paidotribo, 2008

García-García, O. y Serrano Gómez, V., **Entrenamiento personal. Guía para el desarrollo profesional**, Medica Panamericana, 2017

Riva, L., **Physical activity and health guidelines. Recommendations for various ages, fitness levels, and conditions from 57 authoritative sources**, Human Kinetics., 2010

Werner, W.K., Hoeger, S.A., **Fitness and wellness.**, 8, Wadsworth, 2009

Bibliografía Complementaria

American College of Sports Medicine, **Exercise management for persons with chronic diseases and disabilities**, Human Kinetics, 2003

Busquet, L, **Las cadenas musculares (tomo I)**, Paidotribo, 2000

Colado, JC, **Acondicionamiento físico en el medio acuático**, Paidotribo, 2004

Gomariz, J.R., **Estiramientos de cadenas musculares**, La liebre de marzo, 2009

Isidro, F., Heredia, JR, Pinsach, P., Ramón-Costa, M., **Manual del entrenador personal: del fitness al wellness**, Paidotribo, 2007

Ratames, N, **Manual ACSM de Entrenamiento de la Fuerza y del Acondicionamiento Físico**, Paidotribo, 2015

Souchard, P, **RPG. Principios de la reeducación postural global**, Paidotribo, 2005

Recomendación

Materias que continúan o temario

Actividades de fitness/P02G050V01901

Materias que se recomienda cursar simultáneamente

Valoración e prescripción do exercicio físico para a saúde/P02G050V01503

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Actividades de fitness/P02G050V01901

Valoración e prescripción do exercicio físico para a saúde/P02G050V01503

Plan de Contingencias

Descripción

Como consecuencia do *COVID-19 e de acordo coas medidas extraordinarias e urxentes para o desenvolvemento da organización docente no curso 2020/2021 en caso de crise sanitaria, aprobadas polo *Consello de *Goberno do 12 de xuño de 2020 e da Resolución Reitoral do 17 de xuño de 2020 para o seu *implementación, elaborouse unha instrución desde a *VOAP para a elaboración das guías docentes.

En base a iso, a docencia desta materia en caso de rebrote do *COVID-19 será mediante modalidade presencial virtual, na que nin o profesor nin o alumnado asisten á aula de forma física. As clases e a avaliación levanse a cabo por campus remoto e mediante a plataforma *moodle. Chegado o caso activaríase esta modalidade mediante *RR.

Mantéñense os contidos da materia, tanto teóricos como prácticos e o sistema de avaliación.

A metodoloxía docente neste caso basearase fundamentalmente na aprendizaxe inversa "**Flipped *Learning" en substitución das outras metodoloxías, onde o estudante traballará de forma autónoma os documentos facilitados polo profesor a través da plataforma de *teledocencia *Faitic e nas clases presenciais virtuais exponerse e resolveranse os problemas, dúbidas e carencias detectadas polo estudante e polo profesor.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Psicología do adestramento deportivo**

Materia	Psicología do adestramento deportivo			
Código	P02G050V01911			
Titulación	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Psicología evolutiva e comunicación			
Coordinador/a	Dosil Díaz, Joaquín			
Profesorado	Dosil Díaz, Joaquín			
Correo-e	jdosil@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias

Código	
CG2	Coñecemento e comprensión da literatura científica do ámbito da actividade física e o deporte.
CG4	Coñecemento e comprensión dos factores comportamentais e sociais que condicionan a práctica da actividade física e o deporte.
CG5	Coñecemento e comprensión dos efectos da práctica do exercicio físico sobre a estrutura e función do corpo humano.
CG6	Coñecemento e comprensión dos efectos da práctica do exercicio físico sobre os aspectos psicolóxicos e sociais do ser humano.
CG7	Coñecemento e comprensión dos fundamentos, estruturas e funcións das habilidades e patróns da motricidade humana.
CG8	Coñecemento e comprensión da estrutura, función e desenvolvemento das diferentes manifestacións da motricidade humana.
CG15	Capacidade para deseñar, desenvolver e avaliar os procesos de ensino- aprendizaxe relativos á actividade física e o deporte, con atención ás características individuais e contextuais das persoas.
CG17	Capacidade para planificar, desenvolver e controlar o proceso de adestramento nos seus distintos niveis.
CG25	Habilidade de liderado, capacidade de relación interpersoal e traballo en equipo.
CG26	Adaptación a novas situacións, a resolución de problemas e a aprendizaxe autónoma.
CE2	Capacidade para promover e avaliar a formación de hábitos perdurables e autónomos de práctica de actividade física e deporte entre a poboación escolar

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias	
Identificar e planificar planes de adestramento psicolóxico.	CG4 CG5 CG7 CG15 CG25 CG26	CE2
Comprensión da psicología específica de cada modalidade deportiva, así como tratar cos deportistas e adestradores.	CG2 CG4 CG6 CG7 CG8 CG15 CG17 CG25 CG26	CE2

Coñecemento das estratexias máis efectivas para traballar no ámbito da psicoloxía do adestramento deportivo

CG2
CG4
CG5
CG6
CG7
CG8
CG15
CG17
CG25
CG26

CE2

Contidos

Tema

1. A psicología no adestramento e na competición.	<ol style="list-style-type: none"> 1. A importancia da psicoloxía no deporte. 2. A importancia da psicoloxía no adestramento. 3. A importancia da psicoloxía na Competición. 4. A figura do psicólogo do deporte.
2. Avaliación, Planificación e Intervención Psicolóxica	<ol style="list-style-type: none"> 1. Concepto de adestramento mental 2. Niveis de asesoramento mental 3. Avaliación e planificación do adestramento mental 4. Preparación psicolóxica dos adestramentos 5. Preparación psicolóxica das competicións
3. Programas de Adestramento Mental.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Psicoloxía do atletismo 2. Psicoloxía do tenis 3. Psicoloxía do golf 4. Psicoloxía do motociclismo 5. Psicoloxía do automobilismo 6. Psicoloxía do surf
4. Preparación psicolóxica das competicións.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Psicoloxía do fútbol 2. Psicoloxía do baloncesto 3. Psicoloxía do volleyball
5. Estratexias psicolóxicas de intervención.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Técnicas de intervención psicolóxica 2. Establecemento de obxectivos 3. Relaxación 4. Visualización 5. Técnicas cognitivas 6. Técnicas de biofeedback e neurofeedback 7. Técnicas de habilidades de comunicación
6. Asesoramento Psicolóxico a Adestradores, Pais, Directivos e Árbitros.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Enfoque educativo da iniciación deportiva 2. Motivos para comezar e abandonar un deporte 3. Do triángulo ao pentágono da iniciación deportiva 4. Os compoñentes do pentágono da iniciación deportiva

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Presentación	2	0	2
Debate	16	30	46
Lección maxistral	28	28	56
Exame de preguntas obxectivas	2	35	37
Observación sistemática	2	0	2
Traballo	2	5	7

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Presentación	Exposición por parte do alumno dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directoras dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver en grupos.
Debate	Exposición, por grupos, diante do grupo mediano, e despois por escrito ao profesor, dos resultados da valoración de tres alumnos/as de educación infantil (3, 4 e 5 anos), utilizando probas adaptadas a este alumnado co obxecto de detectar posibles causas das dificultades de aprendizaxe que poida manifestar un alumno/a e actuar en consecuencia.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directoras dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Presentación	Os alumnos deberán presentar unha planificación dunha temporada.
Probas	Descrición
Exame de preguntas obxectivas	Os alumnos deberán facer unha proba tipo test de 40 preguntas con 3 alternativas de resposta.
Traballo	Os alumnos deberán presentar un traballo, tanto a nivel individual como en equipo, con formato tipo debate.

Avaliación				
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas	
Exame de preguntas obxectivas	A avaliación final consistirá nunha proba tipo test de 40 pregunta, con 3 alternativas de resposta e só unha verdadeira. Cada dúas respostas incorrectas restarán unha correcta.	100	CG2 CG4 CG5 CG6 CG7 CG8 CG15 CG17 CG25 CG26	CE2

Outros comentarios sobre a Avaliación

Nas sucesivas convocatorias farase pregunta corta.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Dosil, J. (Ed), **El psicólogo del deporte: asesoramiento e intervención.**, 2, Síntesis, 2002

Dosil, J. (Ed), **The Sport Psychologist Handbook: a guide for sport-specific performance enhancement.**, 1, John Wiley & Sons, 2006

Dosil, J., **Psicología de la actividad Física y del Deporte**, 2, McGraw-Hill, 2008

Bibliografía Complementaria

Buceta, J.M., **Psicología del entrenamiento deportivo**, 1, Dykinson, 1998

Weinberg, R. y Gould, D., **Fundamentos en Psicología del Deporte**, 3, Panamericana, 2009

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Especialización en deportes colectivos/P02G050V01906

Especialización en deportes individuais/P02G050V01907

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Metodoloxía e planificación do adestramento deportivo I/P02G050V01502

Metodoloxía e planificación do adestramento deportivo II/P02G050V01604

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Psicoloxía: Psicoloxía da actividade física e o deporte/P02G050V01202

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada polo *COVID-19, a Universidade de Vigo establece unha planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou parcialmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun modo máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

#NINGÚN

* Metodoloxías docentes que se modifican

TODAS. REALIZARANSE CLASES VIRTUAIS A través da PLATAFORMA DA *UVIGO, ONDE SE REALIZARÁ EXPOSICIÓN POR PARTE DO PROFESOR E INTERACCIÓN CO ALUMNADO.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (*tutorías)

VIRTUAIS CON PREVIA CITA.

* Modificacións (si proceden) dos contidos a impartir

NON

* Bibliografía adicional para facilitar o auto-aprendizaxe

NON

* Outras modificacións

NON

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

* Probas xa realizadas

Proba Preguntas Obxectivas: [Peso anterior 100%] [Peso Proposto 00%]

* Probas pendentes que se manteñen

Proba Preguntas Obxectivas: [Peso anterior 100%] [Peso Proposto 00%]

* Probas que se modifican

[proba pregunta obxectiva] => [Análise de Vídeo]

* Novas probas

Análises de vídeo, que consistirá en valorar o que sucede nun vídeo dunha competición deportiva, tendo os materiais presentados nas clases teóricas.

* Información adicional

DATOS IDENTIFICATIVOS**Emprendemento e innovación nas ciencias do deporte**

Materia	Emprendemento e innovación nas ciencias do deporte			
Código	P02G050V01913			
Titulación	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Martínez Lemos, Rodolfo Ivan			
Profesorado	Martínez Lemos, Rodolfo Ivan			
Correo-e	ivanmartinez@uvigo.es			
Web	http://https://login.campusremotouvigo.gal/cas/login?service=https%3A%2F%2Fcampusremotouvigo.gal%2Flogin%2F%3Fforce_sso%3Dtrue%26_%3D1244183002			
Descrición xeral				

Competencias

Código	
CG12	Aplicación das tecnoloxías da información e comunicación (TIC) ao ámbito das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.
CG25	Habilidade de liderado, capacidade de relación interpersoal e traballo en equipo.
CG26	Adaptación a novas situacións, a resolución de problemas e a aprendizaxe autónoma.
CE19	Capacidade para planificar, desenvolver e controlar programas para a dirección de organizacións, entidades e instalacións deportivas
CE20	Capacidade para administrar os servizos deportivos públicos e privados
CE21	Capacidade para deseñar o programa de funcionamento das instalacións deportivas e seleccionar o material e equipamento deportivo adecuado

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Aplicación das tecnoloxías da información e comunicación (TIC) ao ámbito das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.	CG12
Habilidade de liderado, capacidade de relación interpersoal e traballo en equipo.	CG25
Adaptación a novas situacións, a resolución de problemas e a aprendizaxe autónoma.	CG26
Capacidade para planificar, desenvolver e controlar programas para a dirección de organizacións, entidades e instalacións deportivas	CE19
Capacidade para xestionar os servizos deportivos públicos e privados	CE20
Capacidade para deseñar o programa de funcionamento das instalacións deportivas e seleccionar o material e equipamento deportivo adecuado	CE21

Contidos

Tema	
Tema-1 Modelos de negocio en Ciencias do Deporte	1.1. Deporte profesional 1.2. Xestión de instalacións 1.3. Consultoría e asesoría (fiscal,laboral,contable) 1.4. Fitness/Wellness 1.5. Apostas deportivas online 1.6. eSports 1.7. Fabricación/venda de material e equipamento 1.8. Outros 1.9. Terminoloxía básica
Tema-2 Innovación en Ciencias do Deporte	2.1. As razóns da innovación 2.2. O concepto de innovación:IDEA-VALOR-RESULTADO 2.3. Unha metodoloxía de innovación: o modelo VERNE 2.4. Estudo de casos en Ciencias do Deporte 2.5. Terminoloxía básica

Tema-3 Emprendemento en Ciencias do Deporte	3.1. Introducción
	3.2. A necesidade non satisfeita
	3.3. A idea para satisfacer a necesidade
	3.4. O plan para facer da idea un negocio
	3.5. O estudo da viabilidade do negocio
	3.6. A posta en marcha do negocio
	3.7. Terminoloxía básica

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	22.5	33.75	56.25
Prácticas con apoio das TIC	0	30	30
Traballo tutelado	0	60.75	60.75
Exame de preguntas obxectivas	0	1	1
Resolución de problemas e/ou exercicios	0	1	1
Proxecto	0	1	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos fundamentais da materia obxecto de estudo de forma interactiva.
Prácticas con apoio das TIC	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvolveranse a través do TIC de forma autónoma.
Traballo tutelado	Actividade práctica (competencia procedimental) realizada polo alumnado de forma autónoma sobre un aspecto da temática da materia seguindo as indicacións do profesor.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	En función das circunstancias, o alumnado recibirá atención individualizada en modo presencial (horario de titorías previa cita) ou non presencial (correo electrónico).
Prácticas con apoio das TIC	En función das circunstancias, o alumnado recibirá atención individualizada en modo presencial (horario de titorías previa cita) ou non presencial (correo electrónico).

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas	
Exame de preguntas obxectivas	Proba obxectiva (test) de 20 preguntas con 4 opcións de resposta realizada no campus remoto, en modo de navegación secuencial con asignación aleatoria de preguntas. Cada resposta correcta suma 0.5 puntos e para eliminar o efecto do azar, cada resposta incorrecta resta 0.16. Para superar a proba será necesaria unha puntuación mínima de 5.0 puntos.	35	CG12 CG25 CG26	CE19 CE20 CE21
Resolución de problemas e/ou exercicios	O alumnado resolverá unha serie de problemas/exercicios a través do TIC de forma autónoma e non presencial seguindo as indicacións do profesor. Os exercicios deberán estar cumprimentados e entregados en dentro do prazo establecido.	20	CG12 CG25 CG26	CE19 CE20 CE21
Proxecto	O alumnado en grupos de 3 estudantes, elaborará en modo colaborativo un WordPress (https://é.wordpress.com) sobre un aspecto específico do temática obxecto de estudo da materia, seguindo as indicacións do profesor, que deberá estar activo dentro do prazo establecido.	45	CG12 CG25 CG26	CE19 CE20 CE21

Outros comentarios sobre a Avaliación

1ª Convocatoria (decembro-xaneiro)

- Establécese un sistema de avaliación continua de maneira que a calificación final da materia resultara da ponderación dos 3 apartados da avaliación. Será requisito imprescindible para superar a materia ter aprobadas o tres partes (máximo de 5 puntos sobre 10). O alumnado que non supere algún dos 3 apartados da avaliación obterá unha calificación final de suspenso.

2ª Convocatoria (xuño-xullo) e seguintes:

- O 100% da calificación de materia dependerá da realización dun exame tipo test de 50 preguntas e 4 opcións de resposta no campus remoto. Cada resposta correcta suma 0.2 puntos e para eliminar o efecto do azar cada resposta incorrecta resta 0.06.
- **Para superar a materia será necesaria unha puntuación mínima de 6.5 puntos sobre 10.**

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Lorente, Joaquín, **Piensa, es gratis.**, 978-84-08-09499-9, Planeta, 2009

Cornella, Ainos, **Cómo innovar sin ser google**, 978-84-17942-00-7, Profit, 2019

Blan, Steve y Dorf Bob, **El manual del emprendedor**, 978-84-9875-422-3, Centro libros PAPP, 2012

WordPress, <https://es.wordpress.com/>,

Global sport Innovation Center, <https://sport-gsic.com/?lang=es>,

Red profesional LinkedIn, <https://www.linkedin.com>,

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Xestión e organización dos sistemas deportivos II/P02G050V01702

Lecer e turismo deportivo/P02G050V01701

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Xestión e organización dos sistemas deportivos I/P02G050V01504

Plan de Continxencias

Descrición

A materia estará activa desde o inicio de curso no campus remoto (Sala 1566:

<https://campusremotouvigo.gal/public/893752348>) e por tanto preparada para a eventual situación de docencia mixta e non presencial. Por este motivo non foi planificada ningunha medida excepcional, posto que nin a metodoloxía, avaliación ou atención individualizada dependerán da presencialidade.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Adestramento de readaptación para a actividade física e o deporte**

Materia	Adestramento de readaptación para a actividade física e o deporte			
Código	P02G050V01914			
Titulación	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Serrano Gómez, Virginia			
Profesorado	Serrano Gómez, Virginia			
Correo-e	vserrano@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Conceptualización e identificación do obxecto de estudo das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.
CG2	Coñecemento e comprensión da literatura científica do ámbito da actividade física e o deporte.
CG3	Coñecemento e comprensión dos factores fisiolóxicos e biomecánicos que condicionan a práctica da actividade física e o deporte.
CG5	Coñecemento e comprensión dos efectos da práctica do exercicio físico sobre a estrutura e función do corpo humano.
CG7	Coñecemento e comprensión dos fundamentos, estruturas e funcións das habilidades e patróns da motricidade humana.
CG8	Coñecemento e comprensión da estrutura, función e desenvolvemento das diferentes manifestacións da motricidade humana.
CG12	Aplicación das tecnoloxías da información e comunicación (TIC) ao ámbito das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.
CG13	Hábitos de excelencia e calidade no exercicio profesional.
CG14	Manexo da información científica básica aplicada á actividade física e ao deporte nas súas diferentes manifestacións.
CG17	Capacidade para planificar, desenvolver e controlar o proceso de adestramento nos seus distintos niveis.
CG18	Capacidade para aplicar os principios fisiolóxicos, biomecánicos, comportamentais e sociais, aos diferentes campos da actividade física e o deporte.
CG19	Capacidade para avaliar a condición física e prescribir exercicio físico orientado cara á saúde.
CG20	Capacidade para identificar os riscos que se derivan para a saúde da práctica de actividades físicas inadecuadas.
CG21	Capacidade para planificar, desenvolver e controlar a realización de programas de actividades físicodeportivas.
CG23	Capacidade para seleccionar e saber utilizar o material e equipamento deportivo axeitado para cada tipo de actividade.
CE7	Capacidade para planificar, desenvolver e controlar o proceso de adestramento nos seus distintos niveis
CE8	Capacidade para aplicar os principios fisiolóxicos, biomecánicos, comportamentais e sociais, durante o proceso do adestramento deportivo
CE9	Capacidade para promover e avaliar a formación de hábitos perdurables e autónomos de práctica actividade físico-deportiva na poboación que realiza adestramento deportivo
CE10	Capacidade para identificar os riscos, que se derivan para a saúde dos deportistas, da práctica de actividades físicas inadecuadas no contexto do adestramento deportivo
CE11	Capacidade para planificar, desenvolver e controlar a realización de programas de adestramento deportivo

CE12	Capacidade para seleccionar e saber utilizar o material e equipamento deportivo, adecuado para cada tipo de actividade de adestramento deportivo
CE13	Capacidade para avaliar a condición física e prescribir exercicio físico orientado cara á saúde
CE14	Capacidade para promover e avaliar a formación de hábitos perdurables e autónomos de práctica de actividade física e deporte entre a poboación adulta, maiores e discapacitados
CE15	Capacidade para identificar os riscos que se derivan para a saúde do desenvolvemento das actividades físicas inadecuadas entre a poboación que realiza práctica física orientada á saúde
CE16	Capacidade para aplicar os principios fisiolóxicos, biomecánicos, comportamentais e sociais ao campo da actividade física e a saúde
CE17	Capacidade para planificar, desenvolver e controlar a realización de programas de actividades físico-deportivas orientada á saúde
CE18	Capacidade para seleccionar e saber utilizar o material e equipamento deportivo adecuado, para cada tipo de actividade que practique a poboación de adultos, maiores e discapacitados

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias		
Definir adestramento de readaptación, adestramento preventivo, reaprendizaxe motor, retorno á actividade física cotiá e retorno á práctica deportiva.	CB4	CG1 CG2	CE16 CE17
Diferenciar entre alta médica, alta deportiva e alta funcional.	CB1 CB3	CG1 CG2	CE10 CE16 CE17 CE18
Entender os roles e as relacións entre os compoñentes dun equipo interdisciplinar para a planificación e o desenvolvemento dun proceso de readaptación.	CB1 CB2	CG2 CG8 CG14 CG17 CG18 CG19 CG20	CE7 CE8 CE9 CE15 CE16
Describir os protocolos de adestramento físico máis habituais en procesos de recuperación de lesións.	CB1 CB2 CB4	CG18 CG19 CG21	CE7 CE8 CE10 CE13 CE14 CE15 CE18
Explicar os aspectos fundamentais que se deben considerar nun proceso de adestramento de readaptación.	CB1 CB4 CB5	CG1 CG2 CG17 CG18 CG19	CE7 CE8 CE9 CE11 CE12
Identificar as lesións do aparello locomotor con maior prevalencia nun contexto de práctica de actividade física.	CB1 CB5	CG7 CG17 CG18 CG19 CG23	CE10 CE11 CE13 CE14
Determinar os obxectivos, os métodos e os sistemas para o control da calidade nun adestramento de readaptación.	CB3 CB4	CG18 CG19 CG20 CG21	CE7 CE8 CE11 CE18
Programar de forma individual, segura e controlada os contidos seleccionados para un adestramento de readaptación.	CB1 CB3 CB5	CG2 CG13 CG17 CG18	CE7 CE11 CE13 CE14 CE15 CE17 CE18
Determinar a carga óptima que mellore a seguridade e eficacia en programas de intervención.	CB1 CB5	CG1 CG2 CG3 CG12 CG13 CG14 CG19 CG20	CE7 CE8 CE11 CE15 CE16 CE17

Aplicar estratexias de prevención para diferentes contextos de práctica.

CB1 CG5 CE7
 CB2 CG7 CE8
 CB3 CG19 CE13
 CG20 CE14
 CG23 CE16
 CE17
 CE18

Contidos

Tema	
1. Definición de conceptos clave.	Contextualización. Conceptos. Obxectivos e principios básicos. Competencias do readaptador.
2. Modelo multidisciplinar para a recuperación de lesións.	Equipo multidisciplinar como parte activa do proceso.
3. Lesións do aparello locomotor: prevalencia, factores de risco e efecto do exercicio físico en prevención, calidade de vida e recuperación.	Principios fundamentais das lesións deportivas. Factores de risco e efecto do exercicio na prevención e calidade de vida. Etapas e obxectivos do proceso lesivo. Lesións máis frecuentes do aparello locomotor.
4. Criterios metodolóxicos para o adestramento de readaptación.	Criterios metodolóxicos e de valoración. Prevención e planificación da recuperación funcional.
5. Estratexias de adestramento físico para a prevención de lesións do aparello locomotor.	A prevención de lesións a partir do adestramento físico. Casos de prevención de lesións do aparello locomotor.
6. Estratexias de adestramento físico para a recuperación da condición física en poboación deportista e poboación non deportista.	Recuperación de lesións a partir do adestramento en diferentes tipos de poboacións. Casos de recuperación de lesións en poboación deportista e non deportista.
7. Procedementos de avaliación e control nun proceso de adestramento de readaptación	Valoración das calidades físicas do deportista lesionado. Volta ao deporte desde unha perspectiva obxectivable e cuantificable.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballo tutelado	1	40	41
Lección maxistral	18	0	18
Estudo de casos	4	10	14
Resolución de problemas	4	10	14
Cartafol/dossier	1	15	16
Prácticas de laboratorio	20	7.5	27.5
Presentación	2	10	12
Flipped Learning	1	5	6
Exame de preguntas obxectivas	1.5	0	1.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballo tutelado	O estudante, en pequeno grupo, elabora un documento sobre a temática da materia acordada previamente co profesor/a.
Lección maxistral	O carácter da materia fai necesario combinar varios tipos de metodoloxías, dependendo da natureza dos obxectivos a alcanzar e os contidos a tratar. Avogarase por unha metodoloxía activa, alternando exposicións maxistras e traballo en pequeno grupo nas sesións teóricas e vivencia das diferentes propostas de tarefas (do profesor e dos propios alumnos) nas sesións prácticas. Ademais, o alumno disporá dun soporte virtual de apoio á docencia, a través da plataforma TEMA (http://www.uvigo.es/faitic), co que poderá realizar un seguimento parcialmente on-line da materia. - Organización da docencia: As sesións de carácter teórico e práctico desenvolveranse en horario e localización fixadas polo centro.
Estudo de casos	Actividade na que se formulan estudos de caso e exercicios relacionados coa materia que o alumno debe desenvolver
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase utilizar como complemento da lección maxistral.
Cartafol/dossier	Documento onde se recollen prácticas e exercicios resoltos.
Prácticas de laboratorio	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentales relacionadas coa materia obxecto de estudo.

Presentación	Presentación e exposición de traballos e prácticas
Flipped Learning	O estudante recibirá a través da plataforma de teledocencia fatic documentación para que poida traballar sobre ela e posteriormente poder expor ao profesor dúbidas ou problemas de aprendizaxe relacionada con estes contidos

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Flipped Learning	No horario de tutorías resolveranse dúbidas concretas sobre os contidos prácticos. Como consecuencia do COVID-19 e de acordo coas medidas extraordinarias e urxentes para ou desenvolvemento da organización docente no curso 2020/2021 en caso de crise sanitaria, aprobadas polo Consello de Goberno do 12 de xuño de 2020 e da Resolución Reitoral do 17 de xuño de 2020 para o seu implementación, elaborouse unha instrución desde a VOAP para a elaboración das guías docentes. En base a iso, as tutorías desta materia en caso de rebrote do COVID-19 serán atendidas mediante modalidade virtual, ben a través dos despachos virtuais dos profesores (2438, prof. Dra. Virginia Serrano Gómez), ou de correo electrónico.
Traballo tutelado	No horario de tutorías resolveranse dúbidas concretas sobre os contidos prácticos. Como consecuencia do COVID-19 e de acordo coas medidas extraordinarias e urxentes para ou desenvolvemento da organización docente no curso 2020/2021 en caso de crise sanitaria, aprobadas polo Consello de Goberno do 12 de xuño de 2020 e da Resolución Reitoral do 17 de xuño de 2020 para o seu implementación, elaborouse unha instrución desde a VOAP para a elaboración das guías docentes. En base a iso, as tutorías desta materia en caso de rebrote do COVID-19 serán atendidas mediante modalidade virtual, ben a través dos despachos virtuais dos profesores (2438, prof. Dra. Virginia Serrano Gómez), ou de correo electrónico ou mediante os foros da plataforma de teledocencia fatic

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballo tutelado	O estudante, en pequeno grupo, elabora un documento sobre a temática da materia acordada previamente co profesor/a.	20	
Cartafol/dossier	Dossier de exercicios e prácticas	15	
Presentación	Presentación/ exposición de traballos e prácticas	5	
Exame de preguntas obxectivas	Exame de preguntas obxectivas	60	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Todo o alumnado asista ou non ás aulas, ten dereito a ser avaliado (mediante exame ou segundo estableza a guía docente).

a) Na 1ª convocatoria o exame terá unha valoración do 60%, o traballo un 20%, exposicións 5%, e o dossier/ sesións prácticas un 15% (deberán asistir como mínimo ao 80% das sesións). Os alumnos que non cumpran o 80% de asistencia, deberán realizar un exame práctico e/ou se incluírá unha pregunta/ s extra/ s de desenvolvemento no exame de resposta curta / test.

É indispensable superar o exame teórico cunha cualificación mínima de 5 puntos para aprobar a materia.

b) De non ter superada a materia na primeira convocatoria, as competencias non adquiridas serán avaliadas na 2ª edición. Nesta 2ª convocatoria o exame terá unha valoración do 80%. O dossier de exercicios 5% e o traballo 15% (estes serán requisito para poder realizar o exame).

c) As datas oficiais dos exames pódense consultar na web da facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

- Bahr, R., **Lesiones deportivas: diagnóstico, tratamento y rehabilitación.**, Médica Panamericana, 2007
- Balius, R., Pedret, C., **Lesiones musculares en el deporte.**, Médica Panamericana, D.L., 2013
- Boyle, M., **El entrenamiento funcional aplicado a los deportes.**, Ed. Tutor., 2017
- Chicharro, J.L. y Sánchez, D., **Fisiología y Fitness para corredores.**, Ed. Prowellness, 2014
- Doral, M. y Karlsson, J., **Sports Injuries: Prevention, Diagnosis, Treatment and Rehabilitation.**, Ed. SpringerVerlag., 2015
- Freese, J., **Fitness Terapéutico.**, Paidotribo, 2006
- García, O. & Serrano, V. (Coord.), **Entrenamiento Personal. Guía para el desarrollo profesional.**, Médica Panamericana, 2017
- Hall, C.M., Brody, L.T., **Ejercicio terapéutico. Recuperación Funcional.**, Paidotribo, 2006
- Joyce D., Lewindo D., **Sports Injury Prevention and Rehabilitation : Integrating Medicine and Science for Performance Solutions. London.**, Taylor and Francis Ltd., 2016
- Mayr, H. y Zaffagnini, S., **Prevention of Injuries and Overuse in Sports: Directory for Physicians, Physiotherapists, Sport Scientists and Coaches.** Ed. ESKA, 2015

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Programas de exercicio físico e benestar/P02G050V01910

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía e kinesiología humana/P02G050V01201

Actividades de fitness/P02G050V01901

Biomecánica da técnica deportiva/P02G050V01903

Metodoloxía e planificación do adestramento deportivo I/P02G050V01502

Metodoloxía e planificación do adestramento deportivo II/P02G050V01604

Valoración e prescripción do exercicio físico para a saúde/P02G050V01503

Plan de Continxencias

Descrición

Como consecuencia do COVID-19 e de acordo coas medidas extraordinarias e urxentes para ou desenvolvemento da organización docente no curso 2020/2021 en caso de crise sanitaria, aprobadas polo Consello de Goberno do 12 de xuño de 2020 e da Resolución Reitoral do 17 de xuño de 2020 para o seu implementación, elaborouse unha instrución desde a VOAP para a elaboración das guías docentes.

En base a iso, a docencia desta materia en caso de rebrote do COVID-19 será mediante modalidade presencial virtual, na que nin o profesor nin o alumnado asisten á aula de forma física. As clases e a avaliación levasen a cabo por campus remoto e mediante a plataforma moodle. Chegado o caso activaríase esta modalidade mediante RR.

Mantéñense os contidos da materia, tanto teóricos como prácticos e o sistema de avaliación.

A metodoloxía docente neste caso basearase fundamentalmente na aprendizaxe inversa "Flipped Learning" en substitución das outras metodoloxías, onde o estudante traballará de forma autónoma os documentos facilitados polo profesor a través da plataforma de teledocencia Faitic e nas clases presenciais virtuais expóranse e resolveranse os problemas, dúbidas e carencias detectadas polo estudante e polo profesor.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Nuevas tendencias de ejercicio físico en adultos mayores con patologías**

Materia	Nuevas tendencias de ejercicio físico en adultos mayores con patologías			
Código	P02G050V01915			
Titulación	Grado en Ciencias de la Actividad Física y del Deporte			
Descriptores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	Castellano			
Departamento	Didácticas especiales			
Coordinador/a	Cancela Carral, José María Varela Martínez, Silvia			
Profesorado	Cancela Carral, José María Varela Martínez, Silvia			
Correo-e	chemacc@uvigo.es silviavm@uvigo.es			
Web				
Descripción	(*)Análise e deseño de novas tendencias de exercicio físico para persoas maiores con patologías xeral			

Competencias

Código	
CG2	Conocimiento y comprensión de la literatura científica del ámbito de la actividad física y el deporte.
CG5	Conocimiento y comprensión de los efectos de la práctica del ejercicio físico sobre la estructura y función del cuerpo humano
CG11	Conocimiento y comprensión de los principios éticos necesarios para el correcto ejercicio profesional.
CG12	Aplicación de las tecnologías de la información y comunicación (TIC) al ámbito de las Ciencias de la Actividad Física y del Deporte.
CG19	Capacidad para evaluar la condición física y prescribir ejercicio físico orientado hacia la salud.
CG20	Capacidad para identificar los riesgos que se derivan para la salud de la práctica de actividades físicas inadecuadas.
CG25	Habilidad de liderazgo, capacidad de relación interpersonal y trabajo en equipo.
CG26	Adaptación a nuevas situaciones, la resolución de problemas y el aprendizaje autónomo.

Resultados de aprendizaje

Resultados de aprendizaxe	Competencias
El estudiante será capaz de proponer el desarrollo de diferentes programas de ejercicio físico adecuándolos a las necesidades del adulto mayor en función de la patología presente, y establecer el control de la carga dentro de la planificación del ejercicio físico.	CG5 CG12 CG20 CG26
El estudiante será capaz de aplicar los principios fisiológicos, biomecánicos, comportamentales y sociales, para justificar el efecto que provoca el programa de ejercicio físico en el adulto mayor en función de la patología existente.	CG2 CG19 CG20
El estudiante será capaz de identificar los riesgos, que se derivan para la salud del adulto mayor, de la práctica inadecuada de ejercicio físico.	CG11 CG20 CG26
El estudiante será capaz de seleccionar y saber utilizar el material y equipamiento deportivo adecuado para desarrollar cada programa de ejercicio físico en función de la patología presente.	CG12 CG19 CG25
El estudiante será capaz de actuar dentro de los principios éticos necesarios para el correcto ejercicio profesional	CG11 CG26

Contenidos

Tema	
1. Adulto mayor: Aproximación conceptual	Tipos y características de adultos mayores.

2. Las patologías del adulto mayor: Sus características y consecuencias.	<p>Patologías crónicas más comunes:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Patologías neurodegenerativas (Parkinson, deterioro cognitivo, Alzheimer,...) 2. Patologías metabólicas (hipertensión arterial, obesidad, diabetes,...) 3. Patologías osteomusculares (sarcopenia, osteoporosis, artrosis...) 5. Patologías genitourinario (incontinencia urinaria). 6. Otras patologías comunes: depresión, cáncer, infarto, hipertensión pulmonar..
3. Instrumentos de diagnóstico y evaluación.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Cuestionarios 2. Test y baterías de test 3. Material específico cómo: Acelerómetros, pulsómetros, wiva, plataformas de equilibrio,...
4. Ejercicio físico: Pautas de intervención vinculadas a la patología.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Principios del entrenamiento adaptado a los adultos mayores. 2. Planificación del entrenamiento en este colectivo.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección magistral	22.5	0	22.5
Trabajo tutelado	0	95	95
Prácticas de laboratorio	27	0	27
Salidas de estudio	3	0	3
Trabajo	0.5	0	0.5
Examen de preguntas objetivas	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxías

	Descrición
Lección magistral	Esta metodoloxía será aplicada en aqueles contenidos introductorios de los temas vinculados los contenidos.
Trabajo tutelado	Se desenvolverá traballos en base a los temas definidos por el PDI de la materia
Prácticas de laboratorio	Se realizarán prácticas de laboratorio vinculados a los principales contenidos de la materia
Salidas de estudio	Se realizará una salida de estudio, para analizar la puesta en funcionamento de una programa de ejercicio físico en adultos mayores.

Atención personalizada

Probas	Descrición
Trabajo	Se realizaran tutorías para llevar a cabo el seguimiento del trabajo planteado.

Evaluación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Trabajo	Trabajo sobre los contenidos de la materia y definidos por el PDI, que serán presentado delante de los estudiantes.	60	CG2 CG5 CG11 CG20 CG25 CG26
Examen de preguntas objetivas	Preguntas objetivas sobre los contenidos teóricos y prácticos desenvueltos durante lo curso	40	CG5 CG12 CG19 CG20

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para superar la asignatura será necesario aprobar cada una de las dos pruebas de evaluación. La nota final de la materia será la suma de ambas partes, siempre y cuando se cumpla el criterio anterior.

El alumnado que no supere el 80% de asistencia a las clases prácticas, deberá realizar una serie de ejercicios teóricoprácticos (a coordinar con el profesorado) vinculados a la temática de dichas clases.

En caso de no tener superada la materia en la primera convocatoria, las competencias no adquiridas serán evaluadas en la convocatoria de julio.

Sólo se guardará la nota de la parte aprobada para la segunda convocatoria del mismo curso académico

Las fechas oficiales de los exámenes se pueden consultar en la web de la facultad en el enlace:
<http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/exames>

Fuentes de información

Bibliografía Básica

Chodzko-Zajko, W., **ACSM's exercise for older adults**, 9781609136475, 1, Lippincott Williams & Wilkins, 2014

Bibliografía Complementaria

Chodzko-Zajko, W. J., Proctor, D. N., Singh, M. A. F., Minson, C. T., Nigg, C. R., Salem, G. J., &am, **Exercise and Physical Activity for Older Adults**, 10.1249/MSS.0b013e3181a0c95c, Medicine & Science in Sports & Exercise, 2009

Sparling, P. B., Howard, B. J., Dunstan, D. W., & Owen, N., **Recommendations for physical activity in older adults**, <https://doi.org/10.1136/bmj.h100>, 1, BMJ, 2015

Cancela, JM, **Juegos de motricidad para la tercera edad**, 9788499107790, 1, Paidotribo, 2020

C.M.C. Nascimento, S. Varela, C. Ayan y J.M. Cancela, **Effects of physical exercise and basicly orientations for prescription in Alzheimer's disease**, <http://dx.doi.org/10.1016/j.ramd.2015.02.003>, 1, Scielo, 2016

Irimia Mollinedo Cardalda, Karina Pitombeira Pereira Pedro, Adriana López Rodríguez, José María Canc, **Aplicación de un programa de ejercicio físico coordinativo a través del sistema MOTomed® en personas mayores diagnosticadas de Enfermedad de Parkinson moderado-severo. Estudio de casos.**, 1, Retos, 2021

Recomendaciones

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía y kinesiología humana/P02G050V01201

Gerontología y actividad física/P02G050V01902

Metodología y planificación del entrenamiento deportivo I/P02G050V01502

Metodología y planificación del entrenamiento deportivo II/P02G050V01604

Plan de Contingencias

Descripción

Como consecuencia del COVID-19 y de acuerdo con las medidas extraordinarias y urgentes para el desarrollo de la organización docente no curso 2020/2021 en caso de crisis sanitaria, aprobadas por el Consejo de Gobierno del 12 de junio de 2020 y la Resolución Rectoral del 17 de junio de 2020 para su implementación, se elaboró una instrucción desde la VOAP para la elaboración de las guías docentes.

La docencia de esta materia en caso de rebrote del COVID-19 será mediante modalidad presencial virtual (Aula 12; <https://campusremotouvigo.gal/public/2025273042>), en la que ni el profesor ni el alumnado asisten al aula física. Las clases y la evaluación se llevarán a cabo por campus remoto y plataforma moodle. Llegado el caso, se activaría esta modalidad mediante RR.

Las tutorías tendrán lugar a través del campus remoto, en los despachos virtuales del profesorado de la materia.

=== ADAPTACIÓN DE LA EVALUACIÓN ===

Prueba Trabajos: [Peso anterior 60%] [Peso Propuesto 70%]

Prueba Examen: [Peso anterior 40%] [Peso Propuesto 30%]

DATOS IDENTIFICATIVOS**Especialización en deportes individuais II**

Materia	Especialización en deportes individuais II			
Código	P02G050V01916			
Titulación	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Ramírez Farto, Emerson			
Profesorado	Ramírez Farto, Emerson			
Correo-e	emerson@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Conceptualización e identificación do obxecto de estudo das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.
CG2	Coñecemento e comprensión da literatura científica do ámbito da actividade física e o deporte.
CG3	Coñecemento e comprensión dos factores fisiolóxicos e biomecánicos que condicionan a práctica da actividade física e o deporte.
CG4	Coñecemento e comprensión dos factores comportamentais e sociais que condicionan a práctica da actividade física e o deporte.
CG10	Coñecemento e comprensión dos fundamentos do deporte.
CG11	Coñecemento e comprensión dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional.
CG12	Aplicación das tecnoloxías da información e comunicación (TIC) ao ámbito das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.
CG13	Hábitos de excelencia e calidade no exercicio profesional.
CG14	Manexo da información científica básica aplicada á actividade física e ao deporte nas súas diferentes manifestacións.
CG15	Capacidade para deseñar, desenvolver e avaliar os procesos de ensino- aprendizaxe relativos á actividade física e o deporte, con atención ás características individuais e contextuais das persoas.
CG17	Capacidade para planificar, desenvolver e controlar o proceso de adestramento nos seus distintos niveis.
CG18	Capacidade para aplicar os principios fisiolóxicos, biomecánicos, comportamentais e sociais, aos diferentes campos da actividade física e o deporte.
CG21	Capacidade para planificar, desenvolver e controlar a realización de programas de actividades físicodeportivas.
CG23	Capacidade para seleccionar e saber utilizar o material e equipamento deportivo axeitado para cada tipo de actividade.
CG24	Actuación dentro dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional.
CG25	Habilidade de liderado, capacidade de relación interpersoal e traballo en equipo.
CG26	Adaptación a novas situacións, a resolución de problemas e a aprendizaxe autónoma.
CE1	Capacidade para deseñar, desenvolver e avaliar os procesos de ensino-aprendizaxe relativos á actividade física e ao deporte con atención ás características individuais e contextuais das persoas
CE5	Capacidade para planificar, desenvolver e avaliar a realización de programas de deporte e actividade física escolar
CE6	Capacidade para seleccionar e saber utilizar o material e equipamento deportivo adecuado para cada tipo de actividade nos procesos de ensino-aprendizaxe a través da actividade física e do deporte
CE7	Capacidade para planificar, desenvolver e controlar o proceso de adestramento nos seus distintos niveis

CE8	Capacidade para aplicar os principios fisiolóxicos, biomecánicos, comportamentais e sociais, durante o proceso do adestramento deportivo
CE9	Capacidade para promover e avaliar a formación de hábitos perdurables e autónomos de práctica actividade físico-deportiva na poboación que realiza adestramento deportivo
CE10	Capacidade para identificar os riscos, que se derivan para a saúde dos deportistas, da práctica de actividades físicas inadecuadas no contexto do adestramento deportivo
CE11	Capacidade para planificar, desenvolver e controlar a realización de programas de adestramento deportivo
CE12	Capacidade para seleccionar e saber utilizar o material e equipamento deportivo, adecuado para cada tipo de actividade de adestramento deportivo

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias		
(*)Nueva	CB1	CG1	CE1
	CB2	CG2	CE5
	CB3	CG3	CE6
	CB4	CG4	CE7
	CB5	CG10	CE8
		CG11	CE9
		CG12	CE10
		CG13	CE11
		CG14	CE12
		CG15	
		CG17	
		CG18	
		CG21	
		CG23	
		CG24	
		CG25	
		CG26	

Contidos

Tema	
Tema I	1. A idade do comezo do adestramento Bases para o alto rendemento
Iniciación deportiva competitiva na Natación	2. Análise xenérico das diferentes vertentes do adestramento deportivo vinculado á formación de nadador/a 3. A entrenabilidade das capacidades físicas segundo a idade
Tema II	1. Preparación Técnica nas categorías de desenvolvemento en Natación. 2. A preparación física nas categorías de desenvolvemento en Natación. 3. A preparación Táctica nas categorías de desenvolvemento en Natación. 4. A preparación psicolóxica nas categorías de desenvolvemento en Natación. 5. A preparación Teórica nas categorías de desenvolvemento en Natación.
Compoñentes da preparación deportiva por idades en Natación	
Tema III	1. Desenvolvemento das diferentes capacidades físicas-motoras por idades na Natación competitiva. 2. Periodización das diferentes capacidades condicionais nas categorías en desenvolvemento. 3. Modelos de planificación aplicados nas diferentes categorías da Natación.
Planificación a longo prazo en Natación	
Tema IV	1. Demandas condicionais básicas e específicas en Natación. 2. Métodos de adestramento da resistencia aerobia en Natación. 3. Métodos do adestramento da resistencia anaerobia láctico en Natación. 4. Métodos de adestramento da velocidade de reacción, máxima e resistencia á velocidade en Natación. 5. Adestramento asistido e resistido. 6. Métodos de adestramento de forza específica en Natación.
Alto rendemento: Adestramento específico na auga para as diferentes especialidades (Velocistas, medio fondo e fondo)	
Tema V	1. Calendario competitivo en Natación 2. Esixencias competitivas en Natación. 3. Diferentes modelos contemporáneos en Natación. 4. Periodización da distribución das capacidades condicionais nas diferentes especialidades en Natación.
Modelos actuais de planificación e periodización do adestramento en Natación	
Tema IV	1. Control das intensidades do adestramento. 2. Protocolos de tests físicos en Natación.
Control do rendemento en Natación	

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
--	---------------	--------------------	--------------

Prácticas de laboratorio	18	0	18
Lección maxistral	22	28	50
Traballo tutelado	8	0	8
Traballo	6	42	48
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	0	1
Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas 1		24	25

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas de laboratorio	O estudante poderá entregar unha memoria de prácticas se de o o caso de non poder realizar as prácticas.
Lección maxistral	Nas clases presenciais desenvolveranse os aspectos conceptuais da materia, que deberán ser complementados polo estudante con estudo autónomo
Traballo tutelado	1. Traballo individual en que consiste en unha vivencia dunha ou máis competicións de calquera categoría da natación que estea no calendario da federación dalgunha comunidade autónoma. 2. Traballo teórico de investigación científica de procura bibliográfica na diferentes base de datos. Deberán ler e resumir 10 artigos científicos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Aclararanse as dúbidas no horario de docencia e de non ser suficiente no horario de titorías
Probas	Descrición
Traballo	Aclararanse as dúbidas no horario de docencia e de non ser suficiente no horario de titorías
Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas	Aclararanse as dúbidas no horario de docencia e de non ser suficiente no horario de titorías

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballo	Traballo teórico individual de investigación científica de procura bibliográfica na diferentes base de datos. Deberán ler e resumir 10 artigos científicos.	10	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG3 CG4 CG10 CG11 CG12 CG13 CG14 CG15 CG17 CG18 CG21 CG23 CG24 CG25 CG26 CE1 CE5 CE6 CE7 CE8 CE9 CE10 CE11 CE12

Exame de preguntas de desenvolvemento	Realizarase unha proba teórico-práctica: test, resposta curta e/ou resolución de supostos prácticos.	50	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG1 CG2 CG3 CG4 CG10 CG11 CG12 CG13 CG14 CG15 CG17 CG18 CG21 CG23 CG24 CG25 CG26	CE1 CE5 CE6 CE7 CE8 CE9 CE10 CE11 CE12
Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas	Traballo individual en que consiste en realizar unha vivencia dunha ou máis competicións de calquera categoría da natación que estea no calendario da federación dalgunha comunidade autónoma.	40	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG1 CG2 CG3 CG4 CG10 CG11 CG12 CG13 CG14 CG15 CG17 CG18 CG21 CG23 CG24 CG25 CG26	CE1 CE5 CE6 CE7 CE8 CE9 CE10 CE11 CE12

Outros comentarios sobre a Avaliación

Requisitos básicos a cumprir para a superación da materia:. Entregar o traballo teórico individual de investigación científica exposto polo profesor/a vinculados co desenvolvemento dos contidos.. Entregar o Traballo individual (informe de practicas) en que consiste en realizar unha vivencia dunha ou mais competicións.. Obter unha calificación de polo menos 5 puntos na nota global.

Traballos a realizar polos estudantes:1. Entregar o traballo teórico de investigación cuxo guión estará publicado na plataforma Faitic.2. Entregar o traballo individual en que consiste en realizar unha vivencia dunha ou mais competicións de calquera categoría da natación que estexa no calendario da federación dalgunha comunidade autónoma, cuxo guión estará publicado na plataforma Faitic.

Proporción de incidencia na calificación dos diferentes tipos de valoración.

. Calificación obtida pola realización do traballo teórico de investigación: 10%. Calificación obtida pola realización do informe do traballo individual en que consiste en realizar unha vivencia ou mais competicións: 40%. Calificación obtida no exame: 50%

A entrega dos mesmos será con data (publicada en Faitic) determinada polo profesor/a durante o curso. Na 2ª convocatoria, se mantendrán as notas dos traballos (Teórico de investigación + informe da competición, é dicir, os criterios de puntuación serán os mesmos que na 1ª convocatoria. Quen non realicen/presentado os traballos durante a 1ª convocatoria, NON PUNTUARÁN NESTE APARTADO.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Ramirez Farto, E., **Natação: Desenvolvemento da resisténcia aerobia e anaerobia**, Sport Training, 2014

Arellano Colomina, R, **Entrenamiento técnico de natación**, Cultivalibros, 2010

Valdivielso, F.N; Oca Gaya, A; Rivas Feal, A, **Planificación del entrenamiento y su control**, Cultivalibros, 2010

Cuartero, M; DEl Castillo, J.A; Torrallardona, X; Murio J., **Entrenamiento de las especialidades de Natación**, Cultivalibros, 2010

Navarro Valdivielso, F; Oca Gaya, A., **Entrenamiento físico en Natación**, Cultivalibros, 2011

Ramirez Farto, E., **Bases metodológicas del entrenamiento en natación: Teoría y práctica.**, Editorial Wanceulen, 2008

Salo, D., **SprintSalo**, Sports Support Syndicate inc., 1993

Bibliografía Complementaria

Seifert,L; Chollet D; Mujika, I., **World Book of Swimming: From Science to performance**, Nova, 2011

Maglischo, E., **Natación: Técnica, entrenamiento y competición**, Paidotribo, 2003

Mason, P., **Swim Better Swim faster**, Bloomsbury, 2014

Laughlin, T., **Swimming made easy**, Total immersion, 2001

G. Jhon Mullen, **Swimming Science: Optimizing Trainig and performance**, The University of Chicago press, 2018

Riewald, S; Rodeo, S., **Science of swimming faster**, Human Kinetics, 2015

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Especialización en deportes individuais/P02G050V01907

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Estatística: Metodoloxía da investigación e estatística na actividade física e o deporte/P02G050V01302

Biomecánica da técnica deportiva/P02G050V01903

Metodoloxía e planificación do adestramento deportivo II/P02G050V01604

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Fisioloxía: Fisioloxía do exercicio I/P02G050V01104

Fisioloxía: Fisioloxía do exercicio II/P02G050V01401

Metodoloxía e planificación do adestramento deportivo I/P02G050V01502

Plan de Continxencias

Descrición

Metodoloxía docente que se modifica:

No caso de impartir docencia en modalidade non presencial, as guías docentes deberán reflectir que a actividade docente impartírase mediante Campus Remoto, e preverase así mesmo o uso da plataforma de teledocencia Fatic como reforzo e sen prexuízo doutras medidas que se poidan adoptar para garantir a accesibilidade do alumnado aos contidos docentes.

Metodoloxía NON presencial de atención ao alumnado (Titorías)

As guías docentes contemplarán para todas as modalidades que as sesións de titoría poderanse realizar por medios telemáticos (correo electrónico, videoconferencia, foros de FAITIC, ...) baixo a modalidade de cita previa.

Adaptación da avaliación:

En caso de confinamento durante o segundo cuatrimestre, os criterios de avaliación serán os seguintes:

1ª CONVOCATORIA:

· Cualificación obtida pola realización do traballo teórico de investigación: 30%

· Cualificación obtida no exame: 70%

2ª CONVOCATORIA:

Manteranse as notas do traballo teórico de investigación, é dicir, os criterios de puntuación serán os mesmos que na 1ª convocatoria. Quen non realicen/presentado devandito traballo durante a 1ª convocatoria, NON PUNTUARÁN NESTE APARTADO.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Prácticas externas: Practicum**

Materia	Prácticas externas: Practicum			
Código	P02G050V01981			
Titulación	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descritores	Creditos ECTS 18	Carácter OB	Curso 4	Cuadrimestre 2c
Lingua impartición	Castelán Galego Inglés			
Departamento	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación			
Coordinador/a	Pazos Couto, Jose Maria			
Profesorado	Martínez Figueira, María Esther			
Correo-e	chema3@uvigo.es			
Web	http://webs.uvigo.es/feduc/index.php?id=179,0,0,1,0,0			
Descrición xeral				

Competencias

Código	
CG12	Aplicación das tecnoloxías da información e comunicación (TIC) ao ámbito das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.
CG13	Hábitos de excelencia e calidade no exercicio profesional.
CG14	Manexo da información científica básica aplicada á actividade física e ao deporte nas súas diferentes manifestacións.
CG15	Capacidade para deseñar, desenvolver e avaliar os procesos de ensino- aprendizaxe relativos á actividade física e do deporte, con atención ás características individuais e contextuais das persoas.
CG16	Capacidade para promover e avaliar a formación de hábitos perdurables e autónomos de práctica da actividade física e do deporte.
CG17	Capacidade para planificar, desenvolver e controlar o proceso de adestramento nos seus distintos niveis.
CG18	Capacidade para aplicar os principios fisiolóxicos, biomecánicos, comportamentais e sociais, aos diferentes campos da actividade física e o deporte.
CG19	Capacidade para avaliar a condición física e prescribir exercicio físico orientado cara á saúde.
CG20	Capacidade para identificar os riscos que se derivan para a saúde da práctica de actividades físicas inadecuadas.
CG21	Capacidade para planificar, desenvolver e controlar a realización de programas de actividades físicodeportivas.
CG22	Capacidade para planificar, desenvolver e controlar programas para a dirección de organizacións, entidades e instalacións deportivas.
CG23	Capacidade para seleccionar e saber utilizar o material e equipamento deportivo axeitado para cada tipo de actividade.
CG24	Actuación dentro dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional.
CG25	Habilidade de liderado, capacidade de relación interpersoal e traballo en equipo.
CG26	Adaptación a novas situacións, a resolución de problemas e a aprendizaxe autónoma.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Aplicar as TIC en Educación Física	CG12 CG13
Utilización de bibliografía e bases de datos	CG13 CG14 CG26

Planificación e deseño de actividades en diferentes contextos, situacións e en diferentes tipos de poboacións.	CG13 CG15 CG16 CG17 CG18 CG19 CG20 CG21 CG22 CG23 CG24 CG25 CG26
--	--

Contidos

Tema

Estudo e análise de a institución, programación, intervención, e avaliación do traballo desenvolvido no periodo de prácticas en empresas ou institucións, orientadas ben á docencia, á xestión, ao adestramento deportivo, á saúde, ou á recreación. Considérase como un conxunto de actividades orientadas a unha aprendizaxe baseada na acción e na experiencia e á apropiación e integración de destrezas e coñecementos. O practicum debe realizarse en servizos ou entidades desde as que se desenvolven traballos relacionados coa actividade física e o deporte en calquera dos ámbitos anteriormente relacionados e que sexan recoñecidos como centros colaboradores para a formación en prácticas mediante os correspondentes convenios. Neste sentido, existe actualmente un número importante de convenios con diferentes entidades ou institucións que desde distintos ámbitos traballan en actividade física e deporte e que garante que todos os alumnos poidan desenvolver as súas prácticas de forma adecuada.

Seguimento e control tutelado do periodo de prácticas. Estancia de prácticas

Memoria do periodo de prácticas. Planificación e temporalización das prácticas. Intervención ou simulación de intervención no centro de prácticas. Elaboración da memoria de prácticas.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	5	10	15
Lección maxistral	4	0	4
Seminario	5	50	55
Prácticum, Practicas externas e clínicas(Repetida non usar)	150	60	210
Traballo tutelado	10	100	110
Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas(Repetida non usar)	2	50	52
Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas(Repetida non usar)	4	0	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. O titor ou titora co seu grupo de prácticum organizarán as tarefas de prácticas.
Prácticum, Practicas externas e clínicas (Repetida non usar)	O estudante desenvolver as actividades nun contexto relacionado co exercicio dunha profesión vinculada as ciencias da actividade física e o deporte.
Traballo tutelado	O estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias. Trátase dunha actividade autónoma do/s estudante/s que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía vinculada ao prácticum

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades dirixidas a todo o alumnado nas que se explica e matiza o como se van a desenvolver prácticas
Lección maxistral	Reunións co alumnado para facer seguimento do desenvolvemento das prácticas
Prácticum, Practicas externas e clínicas (Repetida non usar)	Reunións personalizadas co alumnado para facer seguimento do desenvolvemento das prácticas
Traballo tutelado	Realízase traballos solicitados tanto polo titor do centro de prácticas como polo titor académico, cando estes considérenos necesario na súa formación práctica
Seminario	Organización de reunións grupais de facer á mellora da formación practica

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas (Repetida non usar)	Memoria das prácticas desenvolverase consonte o establecido no art. 14 do Real decreto 1707/2011, de 18 de Novembro. O alumnado deberá entregar unha memoria conforme ao modelo oficial indicado a principio de curso e publicado na web da Facultade.	50	CG12 CG13 CG14 CG15 CG16 CG17 CG18 CG19 CG20 CG21 CG22 CG23 CG24 CG25 CG26
Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas (Repetida non usar)	Informe motivado e detallado do titor ou titora do centro de prácticas, según o modelo oficial publicado na web da Facultade.	50	CG12 CG13 CG14 CG15 CG16 CG17 CG18 CG19 CG20 CG21 CG22 CG23 CG24 CG25 CG26

Outros comentarios sobre a Avaliación

1. A titora ou titor académico de a universidade evaluará as prácticas desenvolvidas por os estudantes de conformidade con os criterios e fontes de información sinalados.
2. A titora ou titor de o centro escolar, como indica o art. 13 de o Real Decreto 1707/2011, de 18 de Novembro, polo que se regulan as prácticas académicas externas de os estudantes universitarios, realizará e remitirá a o titor/a académico de a Universidade a avaliación final.

3. Para superar a materia de o Prácticum o estudante deberá alcanzar o aprobado en cada un de os criterios de avaliación establecidos infórmesnos, tanto de o titor/a de o centro de prácticas como de o titor/a académico. Manteranse as competencias adquiridas en primeira convocatoria ata segunda convocatoria.
4. Para facilitar o proceso de avaliación, antes de o inicio de as prácticas, o/a coordinador/a de o Practicum remitiralle a o centro escolar a folla de avaliación en a que se reflectan as diferentes competencias obxecto de mesma.
5. Conforme a normativa vigente, con independencia de ser estudantes asistente como non asistente, o alumnado gozará de condicións equivalentes de avaliación.

Particularmente, en canto a a Memoria de Prácticas, sinalar:

1. A Memoria de as prácticas desenvolverase segundo o establecido en o art. 14 de o Real decreto 1707/2011, de 18 deNoviembre.
2. A través de a guía docente, así como por outro tipo de orientacións, a Comisión de Prácticas establecerá anualmente as recomendaciones precisas para unha correcta elaboración de a Memoria.
3. Para facilitar o proceso de avaliación cada titor ou titora contará con a correspondente folla de avaliación.
4. As datas de entrega de a Memoria de Prácticas de cada convocatoria figuran reflectidas en o calendario académico de a Facultade, podendo consultarse en o apartado de organización académica de a web de a facultade: <http://fced.uvigo.es/gl/>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

VVAA, **Memoria Verifica do Grao en CC. da Actividade Física e do Deporte,**

VVAA, **Documentos oficiais de prácticum do Grao en CC. da Actividade Física e do Deporte da FECD,**

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Outros comentarios

Ter en conta a normativa propia de Prácticas Curriulares de a Universidade de Vigo e de a Facultade de Ciencias de a Educación e de o Deporte.

Plan de Continxencias

Descrición

No caso de alteración do periodo de prácticas sobrevido pola COVID-19, estudarase a posibilidade de realizar as prácticas de forma telemática, ou a ampliación do período de prácticas para recuperar as horas. Asemade a entrega da documentación para realizar a avaliación poderá ser feita de xeito telemático

DATOS IDENTIFICATIVOS**Traballo de Fin de Grao**

Materia	Traballo de Fin de Grao			
Código	P02G050V01991			
Titulación	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	4	2c
Lingua impartición	Castelán Galego Inglés			
Departamento	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación			
Coordinador/a	Pazos Couto, Jose Maria			
Profesorado	Martínez Figueira, María Esther			
Correo-e	chema3@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O Traballo Fin de Grao consiste no desenvolvemento autónomo por parte do estudante dun proxecto baixo a dirección dun profesor/a titor/a, cuxa realización ten a finalidade de favorecer que o estudante integre as ensinanzas recibidas durante os estudos e asegurar a adquisición das competencias propias da titulación.			

Competencias

Código	
CG13	Hábitos de excelencia e calidade no exercicio profesional.
CG14	Manexo da información científica básica aplicada á actividade física e ao deporte nas súas diferentes manifestacións.
CG21	Capacidade para planificar, desenvolver e controlar a realización de programas de actividades físicodeportivas.
CG23	Capacidade para seleccionar e saber utilizar o material e equipamento deportivo axeitado para cada tipo de actividade.
CG25	Habilidade de liderado, capacidade de relación interpersonal e traballo en equipo.
CG26	Adaptación a novas situacións, a resolución de problemas e a aprendizaxe autónoma.
CE1	Capacidade para deseñar, desenvolver e avaliar os procesos de ensino-aprendizaxe relativos á actividade física e ao deporte con atención ás características individuais e contextuais das persoas
CE2	Capacidade para promover e avaliar a formación de hábitos perdurables e autónomos de práctica de actividade física e deporte entre a poboación escolar
CE3	Capacidade para aplicar os principios fisiolóxicos, biomecánicos, comportamentais e sociais, na proposta de tarefas nos procesos de ensino-aprendizaxe a través da actividade física e o deporte
CE4	Capacidade para identificar os riscos que se derivan para a saúde dos escolares debido á práctica de actividades físicas inadecuadas
CE17	Capacidade para planificar, desenvolver e controlar a realización de programas de actividades físico-deportivas orientada á saúde
CE18	Capacidade para seleccionar e saber utilizar o material e equipamento deportivo adecuado, para cada tipo de actividade que practique a poboación de adultos, maiores e discapacitados
CE20	Capacidade para administrar os servizos deportivos públicos e privados
CE21	Capacidade para deseñar o programa de funcionamento das instalacións deportivas e seleccionar o material e equipamento deportivo adecuado
CE22	Capacidade para coñecer e aplicar o marco xurídico do ámbito profesional
CE24	Capacidade para deseñar, desenvolver e avaliar os procesos de ensino-aprendizaxe relativos á actividade físico-deportiva recreativa, con atención ás características individuais e contextuais das persoas
CE26	Capacidade para seleccionar o material e equipamento deportivo adecuado para cada tipo de actividade físico-deportiva recreativa

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias	
1. Coñecementos sobre os modos de presentación do traballo técnico-científico.	CG13	CE1
	CG21	CE4
	CG23	CE17
	CG25	CE18
	CG26	CE20
		CE24

2. Coñecemento dos modos de inserción do Traballo Fin de Grao no ámbito profesional.	CG14 CG21	CE1 CE2 CE3 CE4 CE17 CE20 CE22 CE26
3. Coñecemento dos modos de escritura relacionados coa realización, exhibición e presentación dos proxectos técnicos-profesionais e a súa elaboración.	CG23 CG25 CG26	CE1 CE2 CE3 CE4 CE20 CE21 CE26
4. Capacidade para a procura, análise e incorporación da información necesaria para a elaboración dun proxecto técnico-profesional	CG23 CG25 CG26	CE1 CE2 CE17 CE18 CE20 CE21 CE22 CE24 CE26

Contidos

Tema	
Elaboración de una planificación adecuada a la realidad técnico-profesional de alguno de los ámbitos profesionales vinculados al Grado.	Elaboración e desenrolo dun TFG.
Presentación e defensa do traballo elaborado.	Presentación do TFG. Defensa do TFG.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballo tutelado	0	125	125
Presentación	0	16	16
Seminario	4	0	4
Lección maxistral	4	0	4
Traballo	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballo tutelado	<p>SOLICITUDE DE PRESENTACIÓN E DEFENSA DO TFG.</p> <p>1. O alumno/a solicitará a presentación e avaliación do TFG co visto e praxe do seu respectivo titor/a académico.</p> <p>2. A solicitude de presentación, dirixida á Comisión de Coordinación Académica, deberá ir acompañada da versión escrita e electrónica do TFG por cuádruplicado co visto e praxe do titor/a académico. Poderá achegarse a documentación ou material adicional que se estime oportuno para que sexa tomada en consideración polo Tribunal avaliador. A FCED porá ao dispor do alumnado unhas orientacións académicas e de estilo para a presentación escrita da memoria do TFG.</p> <p>3. A efectos de avaliación, o titor/a académico emitirá un informe no que valorará (de 0 a 3 puntos) o labor realizado pola alumna/o durante o período de elaboración do TFG. Este informe acompañará a documentación referida no punto 2. Os criterios de avaliación ficarán recollidos na guía docente da materia.</p> <p>4. En atención ás solicitudes presentadas, a Comisión establecerá, de acordo co Tribunal avaliador, e publicará a orde para a celebración do acto de presentación pública do TFG. Polo menos, fixarase unha data na convocatoria ordinaria de xuño e outra na extraordinaria de xullo.</p>
Presentación	<p>ACTO DE PRESENTACIÓN E DEFENSA PÚBLICA DO TFG.</p> <p>1. O acto de presentación será realizado polo alumno/a en sesión pública na data e hora asignada. De maneira excepcional, a Comisión de Coordinación Académica poderá aprobar outra modalidade, previa solicitude formal e motivada do alumno/a e sempre que sexa posible.</p> <p>2. O alumno/a exporá nun tempo máximo de quince minutos un resumo do TFG e dos principais resultados e conclusións acadados. Posteriormente, sen superar os trinta minutos, os membros do Tribunal avaliador realizarán as observacións e consideracións oportunas.</p>

Seminario	O titor poderá establecer titorias grupais para dar as indicacions xerais para cada fase do traballo
Lección maxistral	Existirán titorias en pequeno grupo para expoñer toda a reglamentación relativa ó TFG

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Traballos asociados ao desenvolvemento do traballo fin de grao
Probas	Descrición
Traballo	Traballos e proxectos que complementen a formación para o desenvolvemento do traballo fin de grao

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballo tutelado	O profesor fará unha avaliación continua do traballo do alumno. Antes da data 30 establecida para a presentación e defensa do TFG, o tribunal de avaliación terá o informe de valoración do director sobre o traballo realizado por parte do estudante cunha valoración parcial do mesmo.	30	CG13 CE1 CG14 CE2 CG21 CE3 CG23 CE4 CG25 CE17 CG26 CE20 CE21 CE24 CE26
Traballo	<p>ACTO DE PRESENTACIÓN E DEFENSA PÚBLICA DO TFG.</p> <p>1. O acto de presentación será realizado polo alumno/a en sesión pública na data e hora asignada. De maneira excepcional, a Comisión de Coordinación Académica poderá aprobar outra modalidade, previa solicitude formal e motivada do alumno/a e sempre que sexa posible.</p> <p>2. O alumno/a exporá nun tempo máximo de quince minutos un resumo do TFG e dos principais resultados e conclusións acadados. Posteriormente, sen superar os trinta minutos, os membros do Tribunal avaliador realizarán as observacións e consideracións oportunas.</p> <p>AVALIACIÓN E CUALIFICACIÓN DO TFG.</p> <p>1. Celebrado o acto de presentación pública do TFG, o Tribunal avaliador deliberará sobre a cualificación tomando en consideración o informe emitido polo titor académico, a calidade do contido do TFG, así como a propia exposición, en particular, a claridade expositiva e a capacidade de debate e defensa argumental do alumno/a.</p> <p>2. A cualificación será a suma ponderada da cualificación do Tribunal (de 0 a 7 puntos) máis a valoración do titor (de 0 a 3 puntos). A valoración do Tribunal será a media aritmética das notas atribuídas por cada un dos seus membros. Neste punto o Tribunal rexerase polo disposto nas Normas de Xestión Académica para as titulacións de Grao regulados polo Real Decreto 1393/2007 vixentes na Universidade de Vigo.</p> <p>3. As deliberacións do Tribunal para cualificar o TFG serán a porta pechada. Unha vez finalizado o acto de defensa, o tribunal fará pública a cualificación.</p> <p>4. Ao remate da avaliación e cualificación da totalidade dos TFG do grao, o Tribunal avaliador poderá conceder mencións de matrícula de honra de conformidade coa normativa.</p>	70	CG13 CE3 CG21 CE4 CG23 CE18 CG25 CE20 CG26 CE21 CE22 CE24 CE26

Outros comentarios sobre a Avaliación

A calificación será a suma ponderada da calificación do Tribunal (70%) máis a valoración do titor/a (30%). A valoración do Tribunal será o promedio aritmético das notas atribuídas por cada un dos seus membros.

O TFG debe ser un traballo persoal no que se constrúa un discurso propio. Cando se utilicen ideas ou palabras doutra autoría acreditarase explicitamente a súa orixe.

Aqueles estudantes que non superen o TFG na avaliación do segundo cuatrimestre poderán presentarse á segunda convocatoria no mes de xullo.

As datas de entrega da memoria e da defensa do TFG serán publicadas con antelación suficiente na web da Facultade: <http://fcced.uvigo.es/gl/>

No caso de obter a cualificación de suspenso, ben sexa na primeira ou segunda convocatoria, o tribunal fará chegar un informe coas recomendacións oportunas ao estudante e ao/o titor/a para a mellora do traballo e a súa posterior avaliación.

Conforme a normativa vixente, con independencia de ser estudantes asistentes como non asistentes, o alumnado disfrutará de condicións equivalentes de avaliación

---

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Cordón, J.A.; López, J.; Vaquero, J., **Manual de investigación bibliográfica y documental**, Piramide, 2001

Gutiérrez Dávila, Marcos, **Metodología de las Ciencias del Deporte**, Síntesis, 2005

Regulamento de Traballo de Fin de Grao da Universidade de Vigo,

Normativa de Traballo de Fin de Grao da Facultade de Ciencias da Educación e do Deporte.,

Bibliografía Complementaria

Jurado Rojas, Yolanda, **Técnicas de investigación documental: manual para la elaboración de tesis, monografías, ensayos e informes académicos**, Thompson, 2002

Recomendacións

Outros comentarios

Ter en conta a normativa propia de TFG da Universidade de Vigo e da Facultade de Ciencias da Educación e do Deporte.

Plan de Continxencias

Descrición

MODIFICACIÓNS NAS GUÍAS DOCENTES

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen:

Para o curso 2020-2021, non hai modificacións significativas nas metodoloxías nos tres escenarios docentes previstos. A única adaptación resaltable, é a relativa ao seu modo de execución. No posible escenario de ensinanza mixta ou semipresencial, as metodoloxías se levarían a cabo de modo presencial e virtual. Por outra banda, que no escenario de ensinanza a distancia, as metodoloxías previstas se adaptarían a una modalidade de execución virtual.

* Metodoloxías docentes que se modifican:

Non se modifica a dinámica propia de ningunha metodoloxía docente, excepto, como se di no apartado anterior, a súa modalidade de execución, presencial e virtual (no caso dun escenario mixto); e exclusivamente virtual (no caso dun escenario a distancia).

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

No potencial escenario de docencia semipresencial, as sesións de titorización poderán realizarse presencialmente, nas aulas e no despacho do profesor, baixo a modalidade de concertación previa e no horario que se estableza.

No caso dun escenario docente na modalidade a distancia, a titorización realizarase únicamente polos medios telemáticos mencionados.

* Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir

Non hai modificacións nos contidos a impartir.

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe

* Outras modificacións

Ferramentas para a docencia virtual. No escenario de docencia semipresencial, ademais da docencia presencial nas aulas, a actividade docente virtual impartirase mediante Campus Remoto e preverase asemade o uso da plataforma de teledocencia Fatic como reforzo, e sen prexuízo doutras medidas que se poidan adoptar para garantir a accesibilidade do alumnado aos contidos docentes.

No escenario de docencia a distancia, a actividade docente realizarase exclusivamente de modo virtual.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

* Probas xa realizadas

As probas de avaliación durante o curso 2019-20 nesta materia, ata que se produce a situación de alarma por mor sanitario do Covid-19, foron realizadas segundo o establecido na guía docente ordinaria. A partires da implantación do estado de alarma, a avaliación realizouse de modo virtual (a través da plataforma Moodle, de FAITIC, e do Campus remoto), sen modificar a tipoloxía das probas programadas, os criterios de avaliación, nin a ponderación destes na nota final.

* Probas pendentes que se manteñen

Todas as probas propostas na guía docente para as vindeiras convocatorias, mantéñense en calquera das tres modalidades de ensinanza previstas: presencial, mixta e a distancia, para o curso 2020-21.

Os criterios de avaliación, así como a súa ponderación sobre a nota final, se manteñen, tanto para o alumnado asistente, coma para o non asistente.

Os procedementos ou tipoloxía de probas de avaliación, tampouco se modifican no seu contido, pero sí no seu modo de execución, no caso dos dous potenciais escenarios docentes extraordinarios previstos.

Así, no caso de estar nunha situación de ensinanza mixta ou semipresencial, as probas de avaliación poderán ser organizadas de modo presencial, dependendo das instalacións e medios dispoñibles. Se non fose posible facelas presencialmente, combinaríase a modalidade presencial coa virtual, ou realizaríanse exclusivamente de forma virtual.

Se a situación é de ensinanza a distancia, todas as probas de avaliación realizaranse de modo virtual.

* Probas que se modifican

Para o curso 2020-2021, non hai modificacións nas probas de avaliación previamente programadas para curso 2019-20. A única modificación, como xa se mencionou no apartado anterior, podería darse con relación á modalidade de avaliación: presencial e/ou virtual, dependendo do escenario sanitario no que se leve a cabo a docencia.

* Novas probas

Non se prevén novas probas de avaliación.

* Información adicional
